

BODOKI-FODOR HELYTÖRTÉNETI EGYESÜLET

2009
MEZŐTÚR

A borítón látható emléktábla
Veres Gyula kerámikus művész alkotása

Köszöntöm a Bodoki – Fodor Helytörténeti Egyesület nevében.

Egyesületünk ez év tavaszán döntött arról, hogy a város egykor élt közismert személyiségeinek, fontos eseményeinek, emléküik megőrzésére emléktáblát állít.

A XIX. és XX. század éveiben Mezőtúr kiemelkedő helyet és fontos szerepet töltött be az iparosság tekintetében. A fennmaradt dokumentumok alapján ismert, hogy jelentős számú mester működött városunkban.

1912 – ben 57, míg 1935-ben 65-féle szakmában dolgoztak, több mint 500-an. A kovács mesterek száma kezdetben 47 fő volt, majd 55 főt jegyeztek a 30-as években.

A kovács mesterek közül többen is kiemelkedő sikereket értek el.

Egy országos pályázaton 1888-ban Nagy József kovácsmester első díjat nyert az utca és házsámszámjelző táblákkal, melyekre 100 év garanciát vállalt. 1902-től az ő szabadalma alapján készültek szinte mindenütt ezek a tárgyak, így Mezőtúron is.

Hodossy Sándor (céhtáblája a Fazekas Múzeum udvarán látható) háromsoros vetőgéppel, több évtizedre meghatározta ennek az eszköznek a gyártását és használatát.

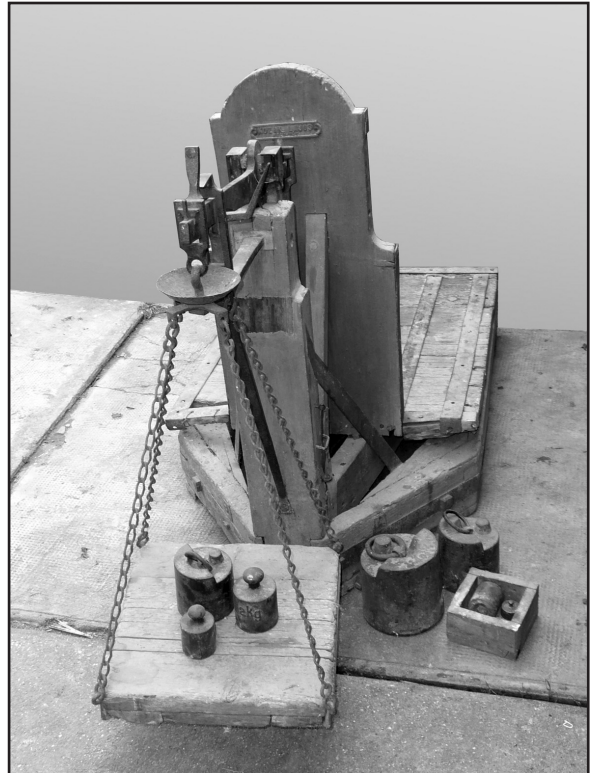
Ezt azért tartom fontosnak megemlíteni, hogy képet tudjunk alkotni arról, hová helyezzük el idős Kozák Lajos kovácsmester személyét, munkásságát.

Az 1896-os Milleneumi kiállítást megelőzően felvezetésképpen, nagy jelentőségű iparkiállítás volt a fővárosban. A különböző mesterségek képviselői vonultak fel itt találmaikkal, alkotásaikkal.

A bemutatón tájegységenként helyezték el a résztvevőket. A Nagykunság képviselőjében Mezőtúr kiemelkedő szerepet kapott.

Itt mutatta be először találmányát id. Kozák Lajos, a tolosúlyos mérlegét, amely díjat kapott és később „Kozák” néven lett híres. Alig volt üzlet vagy kereskedő, ahol nem ezt használták. Napjainkban Mezőtúron tudomásunk szerint egy darab maradt belőle.

Kozák Lajost említi az 1935-ben kiadott, Gáspár Gyula ipartestületi titkár által szerkesztett „A mezőtúri ipartestület ötvenéves története és alapszabályai” címmel megjelent kiadvány, többek közt, mint az ipartestület által építendő székház „állandó építő és pénzszerző bizottságának” tagját.

A KOZÁK LAJOS FÉLE TOLÓSÚLYOS MÉRLEG

KOZÁK LAJOS
KOVÁCS ÉS LAKÁTOSS
MEZŐTÚR.

Rendelésre készít több évi jótállás mellett:
Kör- és hajó-hintát
Tizedes-mérleget.
Morzsólót
Só-darálót.
Kovácsolt vasker-
tést és kaput.
Sírkerítést és sír-
o emléktáblát. o
Javítás csekélyfogadtatnak
Sodronyfonatot
kerítéshez.
KOC SIT, EKÉT,
BORONÁT.

Tizedes mérleget és körhintát raktáron is tartok.
Mérleg javítás gyorsan és pontosan.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

EGYEDÜLT KÉSZÍTŐ: KOZÁK LAJOS MEZŐTÚR.

Ára: 600 koronától feljebb.

Súlya: 1000—1500 kg.-ig.

Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének
debreceni kirendeltsége

A Mezőtúr és Vidéke elnevezésű helyi újságban is megjelent az általa készített termékek reklámozásával.

Kozák Lajosnak (1864-1948) három gyermeke született, Lajos, Róza és Gyula. Gyermekei csak Gyulának születtek, mégpedig három fiú. Gyula, Dezső és Lajos. A legkisebb unoka lett órásmester és helytörténeti kutató Mezőtúron.

Kedves Olvasó!

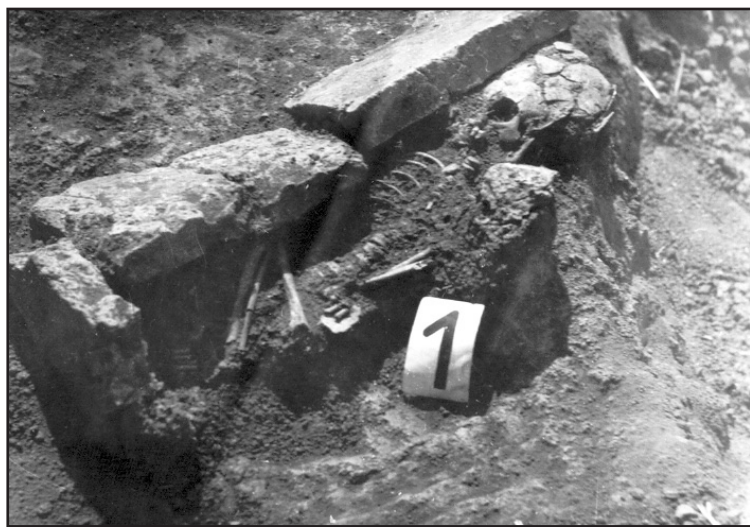
Joggal vetődik fel a kérdés, hogy honnan jött az ötlet a jelen füzetünk címlapján szereplő emléktábla állítására?

Az egyesület megalakulása után többen felkeresték egyesületünket, adtak át régi tárgyakat, iratokat. Így többek között egy kidobásra ítélt régi újság- és papírhalmaz is az egyesület tulajdonába került.

Ezen újságok között találtam meg azokat az iratokat, amelyek további kutatásra serkentettek. Ez által lett egyre teljesebb az a kép, arról a tevékenységről, melyet Kozák Lajos órás mester, mindennapi munkája mellett a helytörténet kutatás terén végzett.

Bizonyítja ezt, az az eredeti átadás - átvételi jegyzék, melyet a régi újságok közt találtam, s amely közte és a Szolnoki Damjanich Múzeum között kötöttetett. Az általa feltárt régészeti tárgyakból jutott más múzeumokba is. Ezekről viszont még keveset tudunk.

Kozák Lajos neve a Ki kicsoda Mezőtúron kiadványon kívül, több helyi könyvben is megjelenik. Az 1980-ban kiadott A Türi Alma Mater emlékkönyv 280. oldalán említi Dr. Benkő Gyula állatorvos - népművelő, természetrajz tanár édesapjára emlékezve: „...dolgozott (Dr. Benkő Gyula édesapja) a mezőtúri néprajzi múzeum megalakításán is, ... , főként Kozák Lajos mezőtúri órás (volt osztálytársam) irányításával külön múzeumra fejlődött, ha jól tudom a Kiállítási Csarnok egy részében.”

KOZÁK LAJOS ÁLTAL FELTÁRT GYERMEKSÍR CSUGARBAN

Kissné Mikes Éva 2005-ben kiadott Mezőtúri temetkezési szokások című könyvének 8. oldalán pedig így ír Kozák Lajosról: „Az 1960-as években szenvedéllyel régészkedett városunk környékén Kozák Lajos. Rajongással – időt, pénzt nem számolva ásta a valamit is ígérő helyeket, lelkes diákokkal. A vágya, hogy szakképzett régész lehessen, nem valósulhatott meg, így tevékenysége félbeszakadt. A csugari honfoglalás kori temetőben 32 csontvázat talált, melyeket Szegedre küldött szakvizsgálatra és értékelésre. A vizsgálat eredményét azonban nem közölték vele...”

Egy szerencsés találkozás folytán az alkotó művész Veres Gyula és az egyesület elképzelé-

se összeforrt. Így született meg az ötlet e két személyiség közös emléktáblájának elkészítésére. Az egyesület az elődjének állít ezzel emléket, hiszen Kozák Lajos volt az első hivatalos mezőtúri helytörténeti kör alapítója és vezetője.

Sokat beszélgettünk arról, hogy hová helyezzük el a táblát. Végül úgy döntöttünk, akkor járunk el leghelyesebben, ha a Fazekas Múzeum folyosójának üres falára kerül a tábla, nyitányaként az ezután következő többi emléknél.

Ebben megértő és segítő módon Pusztai Zsolt igazgató úr is partner volt.

Úgy érezzük méltó helyre került a tábla, hiszen Kozák Lajos régi álma volt, hogy állandó múzeum legyen Mezőtúron.

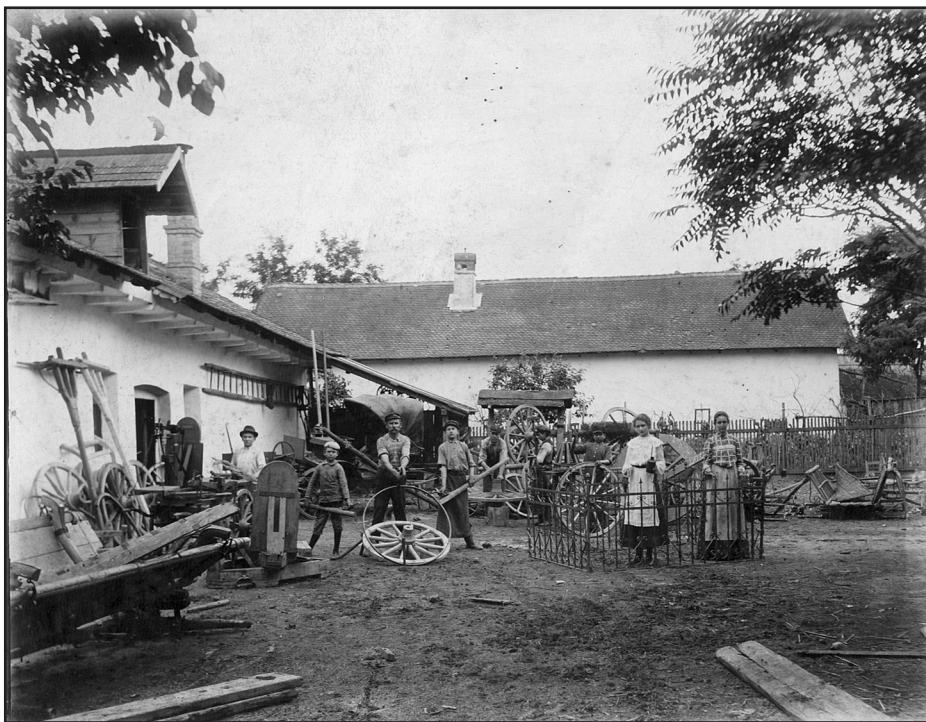
Mezőtúr, 2009. november 27.

Szabó András

A Bodoki-Fodor Helytörténeti Egyesület elnöke

Kozák Lajos (1864 – 1948) kovácmester

A városunkban fennmaradt egyházi dokumentumok az 1710-es évektől nyújtanak betekintést a mezőtúri lakosok anyakönyvi adataiba. A Kozák család a régi, tősgyökeres mezőtúri családok egyike. Házuk a régi gőzfürdő mögötti házsoron (a mai Szabadság téren) volt.

KOZÁK LAJOS UDVARA A WESSELÉNYI UTCA (PÁRATLAN OLDAL)
ÉS A SZABADSÁG TÉR SARKÁN (SZABADSÁG TÉR 26.)

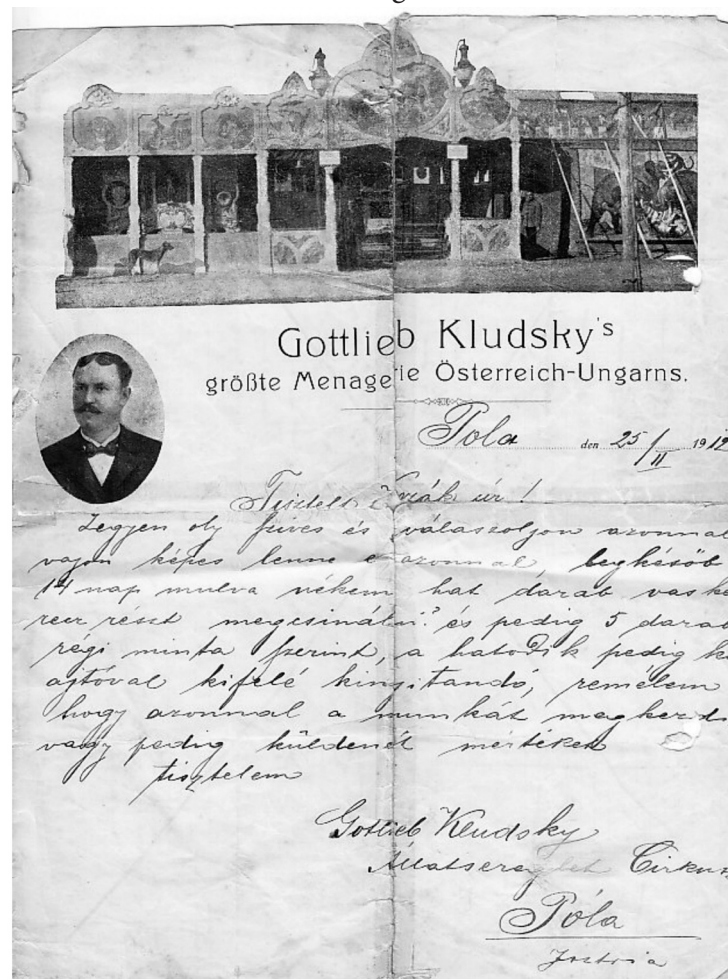
Kozák Lajos a kovács szakma kitanulása után igazi ezermesterré vált.

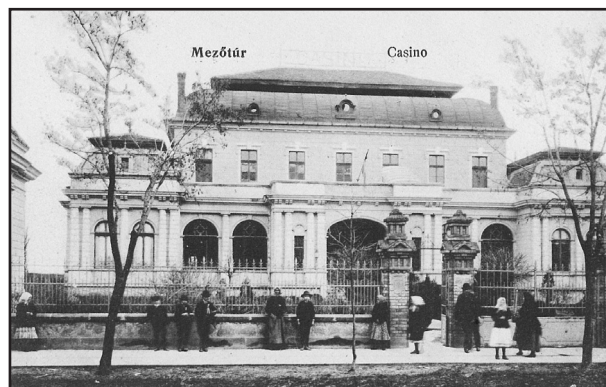
KOZÁK LAJOS KOVÁCSMŰHELYE, SZABADSÁG TÉR 26.

Az 1896-os Milleniumi Kiállítást megelőző iparkiállításra küldött mérlegével díjat nyert. Az általa készített tolosúlyos „Kozák mérleg”-eket élete végéig készítette. A magyar ipar fellendítésére kiírt pályázaton is sikerrel szerepelt, jutalmul műhelyfelszerelést és munkagépeket kapott.

1912-ben Pula kikötőváros (Adriai-tenger) Kludsky cirkusza ketrecekkel rendel tőle, ilyen jellegű munkát a Fővárosi állatkert részére is végzett.

Vásári körhintákat, hajóhintákat is készített. Az 1890-es évektől készített kovácsoltvas kerítései ma is megtalálhatók a mezőtúri temetőben.

A valamikori Úri Kaszinó vaskerítését viszont mára már elbontották, mely szintén az ő munkája volt.

Miután a szakmát átadta fiainak, a Wesselényi utca 1. szám alatt darálót nyitott.

Mellékes tevékenységként halászzattal is foglalkozott, a Körös-part egy szakaszát bérelte.

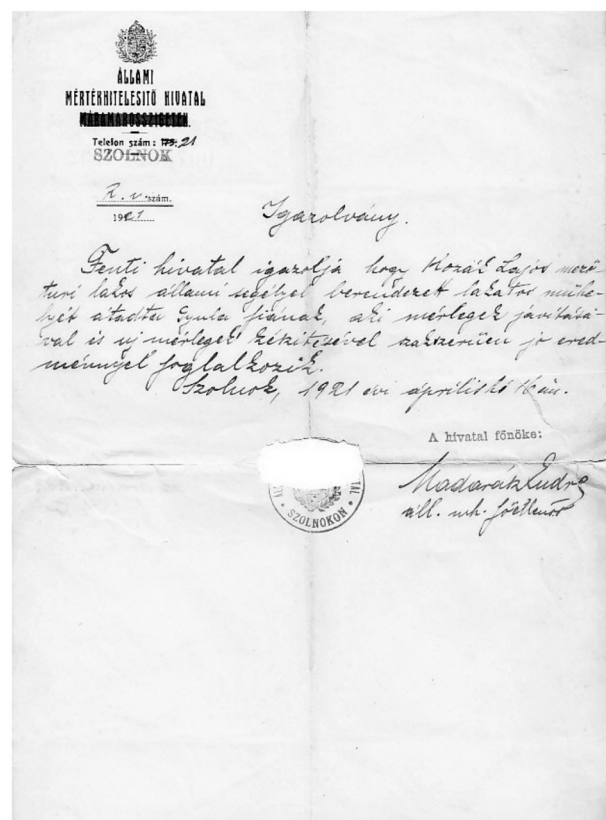

A KOZÁK HÁZ EGYIK ÉPÜLETE
1972-ES LEBONTÁSA ELŐTT.

Írta: Szabó András

(a Bodoki-Fodor Helytörténeti Egyesület elnöke)

Helytörténeti érdekesség, hogy az évente megrendezett katolikus vallási körmenet alkalmával, a Kozák ház udvarán felállított mozsárágyúból adták le a díszlövéseket.

KOZÁK ÖCSI (1929 – 1998)

Egy múzeum, vagy bármely kulturális vagy tudományos intézmény nem azonos önmagával.

Munkája éppenséggel nem azonosítható és mérhető az ott dolgozók egyéni teljesítményének összességével.

Akkor tölti be hivatását, kezdik becsülni teljesítményét, ha kisugárzása, másokat tevőlegesen is megmozgató, munkára és gondolkodásra készítő hatása van. Mennél erőteljesebb, állandósultabb és kiterjedtebb ez, annál inkább megfelel hivatásának, s mások is becsülni kezdik.

Egy intézmény és a benne dolgozók törekedhetnek erre; elhivatottak természetes igénye, tehernek sem látszó hétköznapi törekvése lehet mindez, de nem bizonyos, hogy eredménnyel is jár.

Ehhez ugyanis partnerre, partnerekre is szükség van. Kellenek olyan emberek, igaz társak, akik maguk is hasonló módon gondolkodnak, akik befogadják, akik értik és megbecsülik a felkínált eredményeket, maguk is hozzá adnak valamit, továbbítják másoknak, kapcsolataik révén új meg új embereket, érdeklődőket vonnak be, nevelnek ki és kötnek fontos szálakat össze, mélyítenek el csatornákat. Akik megteremtik egy-egy műhely, intézmény holdudvarszerű auráját. Szerencsés az olyan intézmény, település, ahol mindig teremnek ilyen emberek.

Elmondhatjuk, hogy a nagy múltú, már a XVI. század első felében magasabb fokú iskolájával kitűnt Mezőtúr városában mindig akadtak a szellemnek ilyen emberei és mindig voltak megfelelő intézményei (gimnázium, egyház, céhek, iparos- és gazdakörök, művelődési ház), ahol megvalósíthatták elképzeléseiket, s egy nagyobb országos áramkörbe is be tudtak kapcsolódni, s küldeni tudtak felkészült tanítványokat a város határain túlra.

Kozák Lajos órás mester iskolája és városa, majd Kozák Öcsi és Csalog Zsolt, a Mezőtúri Törő Pál Múzeum-baráti Kör és a Damjanich Múzeum, a mezőtúri Városi Művelődési Ház és a Szolnok megyei Múzeumi Szervezet, majd a létrehozott Túri Fazekas Múzeum illetve a Mezőtúri Galéria és a Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága kapcsolata ilyen volt.

Amikor e sokrétű és bonyolultnak tűnő viszonyrendszert, amely egyben kronológikus sorrá is rendeződik felvázoljuk, akkor benne egy határozott kiindulási pontot jelent Kozák Lajos személye és neve.

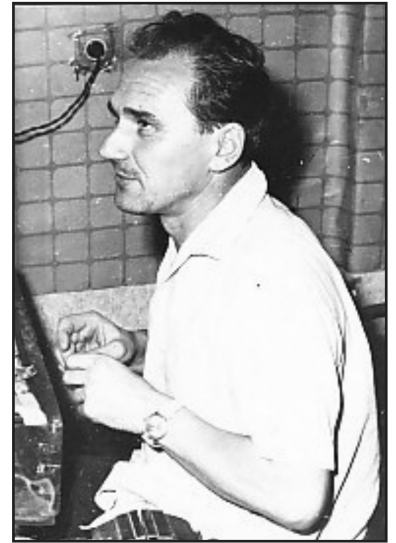
Ő az a mag, akinek személye és tevékenysége köré egy mind terebélyesebbé váló holdudvar képződik, s amelynek végeredménye a Túri Fazekas Múzeum megszületése, majd méltó környezetbe kerülése.

E városban közismert Móricz Zsigmond Badár Baláznál tett látogatása után született cikk, s az, hogy a neves mester sem remélte, hogy a városban majd méltó múzeumi környezetbe kerülhet valaha az a céhláda, amin ő nedves agyagot tartott, s hogy ez a múzeum éppen az ő mesterségének, s az ő műveinek is őrzőhelye lehet.

Természetes lett volna, hogy ezen a Móricz Zsigmond által megjelölt úton jut el a múzeum ügye a megvalósulásig.

Ám nem így történt. Úgy látszik mégis csak Badár Balázs ismerte jobban páttriáját, mint Móricz.

Sok elvetélt próbálkozás után Kozák Lajos indította el azt a hosszú folyamatot, amely végül a beteljesedéshez vezetett.

A MŰHELYBEN

AZ ÉPÜLET LEBONTÁSA ELŐTT (2005-BEN) DÓZSA GYÖRGY ÚT 24.

gött. Leginkább a múlt érdekelte. Nemcsak hatalmas határú városa történeti múltja, hanem a régmúlt korok földből előkerülő régészeti emlékei is.

Már serdülő korában kialakult benne és tudásban gyarapodva egyre inkább megerősödött a régészet iránti érdeklődés, majdhogynem szerelem.

Járta a határt, figyelte a városban folyó építkezéseket, csatornázási, kábelfektetési munkálatokat, s ahol az eke, az ásó kivetett valamit, azt – a legkisebb töredéket is – gondosan begyűjtötte, megtisztította, az összetartozó edény töredékeket egymáshoz passzítva restaurálta.

Nem adatott meg neki az, hogy beíratkozhasnék az egyetem régészeti szakára. Nem azért, mert nem felelt volna meg a felvételin, hanem mert nem is jutott el addig jelentkezési lapja.

A korabeli politikai légkörben nemkívánatosnak tartották repülős múltja miatt. Épp repülős korában tanulta ki az órás és ékszerész mesterséget, amely később nemcsak kenyérkereső foglalkozása lett, hanem műhely-

A HATÁRBAN

az akkoriban „másként gondolkodók” kedvelt beszélgetőhelye volt.

Az 1950-es évek végén saját elhatározásából és költségén, hasonló érdeklődésű diákokat maga köré gyűjtve, régészeti ásatásokat kezdett Türtön és Csugarban.

1962. szeptember 1-jén pedig a Városi Művelődési Ház keretei között az ő kezdeményezésére és vezetésével megalakult a Mezőtúri Törő Pál Múzeumbaráti Kör, amelynek legnagyobb létszáma elérte a 82 főt.

Szakköri vezetőként, társakkal járta Mezőtúr széles határát, szorgalmasan gyűjtögetve a felszíni régészeti leleteket, melyek immár a szakkör gyűjteményébe kerültek megfelelő lelőhellyel, koronkénti csoportosításban.

Ki volt Kozák Lajos vagy ahogyan barátai, jó ismerősei szólították Kozák Öcsi?

Mezőtúron szinte mindenki ismerte azt a kis szűk szobájú műhelyt, melynek egyszerű cégtáblája tudatta, hogy itt van Kozák Lajos Órás műhelye és boltja.

Ki volt ugyan írva a nyitvatartási idő is, de legtöbbször – legalábbis én így tapasztaltam – jóval a zárórán túl ott lehetett a mestert megtalálni.

Míg javítgatta, állítgatta az elromlott szerkezeteket, a munka eredményét gyakran megváro kuncaftokkal jóízűen elbeszélgetett.

Akik ismerték, tudták, hogy mesterségét messze meghaladó ismeretei és műveltsége áll véleménye, töprengései és anekdotikus történetei mö-

A HATÁRBAN

nek kis „klubja” teremtetten meg azt a kapcsolatrendszert, támasztotta benne azt az igényt, hogy más módon, a Városi Művelődési Ház égíse alatt, a honismereti mozgalomban kapcsolódva foglalkozzék szerelmével, a régészettel.

1954-ben egy ideig Budapesten dolgozott, 1955-ben lett kisiparos. Hazajött szülővárosába, ahol első önálló műhelyét a volt Gazdák boltja épületében alakította ki, majd 1961 januárjától 37 éven keresztül a Teleki Blanka gimnáziummal szembeni üzlethe-

3 ÉV A SEREGBEN

Tevékenységük kiterjedt a lelőhelyek felkutatására, feltárására és feltérképezésére, régészeti és néprajzi szakemberek meghívására, használati tárgyak, szólások, adomák, hiedelmek, szokások gyűjtésére és helytörténeti dolgozatok készítésének ösztönzésére, segítésére.

A gyűjtemény egyre gyarapodott, s kis bemutató kiállításra is sort kerítettek. Emellett a szakköri foglalkozásokon egy-egy korról elbeszélgettek, olvasgatták a korra vonatkozó szakirodalmat is.

Több ízben hívtak meg tanárokat, előadókat, akik egy-egy témáról szakszerűen nyilatkoztak, korrigálták esetleges félreértéseiket.

Olyan neves tudósok tartottak rendszerint gazdagon szemléltetett előadásokat, mint Csalog Zsolt régész, László Gyula történész, a kettős honfoglalás elméletének megalkotója, Györffy Lajos a türkevei Finta Múzeum igazgatója, Dezső Gyula a budapesti Természettudományi Múzeum kutatója, Kiss B. Pál történész, Kaposvári Gyula a Damjanich Múzeum igazgatója, Gulyás Éva néprajzkutató. Az előadók sorában találunk olyan helyi kiválóságokat, mint Varga Lajos gimnáziumi tanár, Botyánszky János evangélikus esperes, Badár Erzsébet a „Népművészet mestere”, Dr. Horváth Antal sebész főorvos, Dr. Bíró Lajos a kórház gazdasági vezetője, Kávási Sándor karnagy, Dr. Viola Ferenc jogász, Dr. Zsigri István állatorvos.

A Múzeumbaráti Körben végzett műhelymunka, s benne Kozák Lajos személyes közreműködése alapozta meg nagyrészt azok kutató tevékenységét és majdani publikációját is, akik a Mezőtúri Helytörténeti Füzetek szerzői lettek.

A szakkör szorosabb kapcsolatot alakított ki Györffy Lajossal a türkevei múzeum vezetőjével, Kaposvári Gyulával a szolnoki Damjanich Múzeum igazgatójával. Ők gyűjteményeik szebb darabjait, hogy el ne kalldjanak (mert ennek veszélye fenn állt, s később sajnos több tárgy pusztulásához is vezetett) beszállították a múzeumukba.

Györffy Lajos néprajzi értékű darabokat vitt el tőlük, Kaposvári Gyula régészeti leleteket.

1959-ben került Csalog Zsolt régész és néprajzos a szolnoki Damjanich János Múzeumba.

Kaposvári Gyulától értesült Kozák Lajos munkájáról, terepbejárásairól, s az alakuló gyűjteményről.

Még ebben az esztendőben felkereste Kozák Lajost, s szoros barátságot kötöttek. Segített a leletek pontosabb meghatározásában, adatolásában, együtt járták a határt, s vitte el a fontosabb lelőhelyekre.

Kozák Lajos révén ismerte meg Csalog Zsolt a város határát, s belterületét. Ösztönözte további munkára, együttműködésre, sőt felajánlotta, hogy segítséget nyújt, amennyire ez módjában áll a régészeti szakra való beiratkozásra.

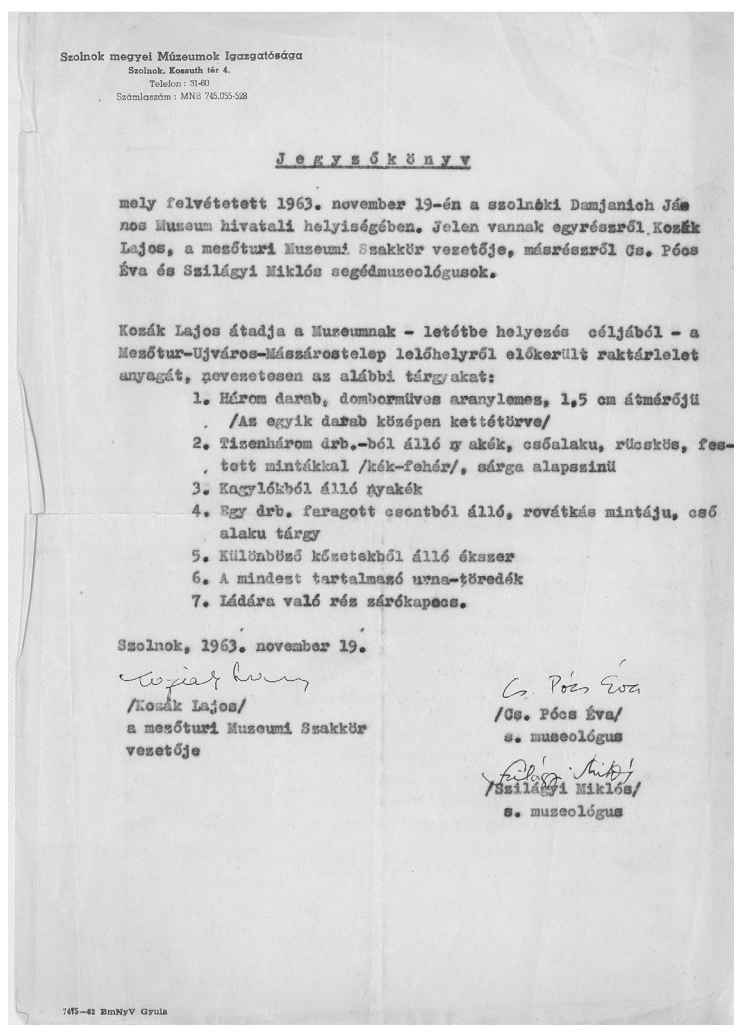
A legfrissebb könyveket, tanulmányokat olvashatta Csalog Zsolt révén, s ezekből készült a felvételire.

Ám épp megint nem olyan időszak következett (1960-1962), amikor kinyílt volna előtte az egyetem kapuja.

Kozák Lajos Csalog Zsoltot sokban segítette a néprajzi tárgyak gyűjtésében, illetve a Szolnok Megyei Néprajzi Atlasz mezőtúri gyűjtésében. Ő pedig ösztönözte a szakkört néprajzi tárgyak gyűjtésére, főként a kerámia anyag módszeres feltárására.

A sikertelen egyetemre való jelentkezés helyett, akkor más célt jelöltek meg. Olyat, amely elérhető, kivitelezhető volt.

Alapítsunk végre múzeumot Mezőtúron!

A Kozák Lajos által régtől fogva felhalmozott régészeti leleteket átválogatva, időrendbe állítva, megtisztítva, korhoz- és időhöz kötve már egy jó teremre való kiállítási anyag állt készen.

Ehhez jött még a töredékek egész sora, amely egy leendő múzeum raktári anyagát jelentették volna.

Emellett ott volt egy egészen gazdag néprajzi gyűjtemény, amelynek legszebb és legmódszeresebben összegyűjtött része a kerámia volt, de a paraszti háztartás, a konyha eszközanyaga, néhány bútordarab, textília, s a pásztorélet és ezek nagyobb szerszámai is a szakkör birtokában voltak.

A gazdag anyag felölelte Mezőtúr addig ismert régészeti leleteinek javát a kőkortól a honfoglalásig, s felvilantotta a város kézművességének tárgyi emlékeit, középkori és újkori pillanatait.

IPARTESTÜLETI SZÉKHÁZ A PETŐFI ÚTON

mésszel kimeszelték, a tárgyakat egy vázlatos forgatókönyv alapján, amit Kozák Lajos és Csalog Zsolt készített kiválogatták az összetartozó tárgycsoportokat. Néhány ócska iskolai padot, kimustrált asztalokat, papír dobozokat szereztek, s ezeket kresvászonnal bevonták, s eléggé csinos posztamenseket, kiállítási felületeket kaptak.

A falakra színes dekorációs papírral kasírozott tablókát tettek fel, s néhol dekorációs papír hátteret tettek közvetlenül a fehér falra.

Mivel Csalog Zsolt kitűnően rajzolt, fotózott, betűt írt, rangos kivitelű kiállítás állt össze.

Az egyik teremben a régészeti anyagot helyezték el.

Itt többnyire a koronként elkülönülő eszközök, s alig teljes edények, inkább töredék cserépek kaptak helyet, hiszen nem ásatásból, hanem felszíni gyűjtésből származtak. A félig összeállított, restaurált edényeket a háttér papírra felvitt grafika tette egészé.

Úgy állították össze az anyagot, hogy az iskolai oktatás is hasznát vehesse: kőbalta, marokkő, pattintott vágóeszközök, csont-, majd bronz és vas eszközök maradványai – ezek használata rajzban is bemutatva, kiegészített állapotban.

A teremben bemutatásra került még a város belterületéről előkerült néhány törökös cseréptöredék és kályhaszem töredék is.

A kis bejárati teremben – a ház pitvara – a háztartási eszközök, használati cserépedények kerültek bemutatásra, olykor funkciójukat is sejtető módon (pl. fazéktolóba helyezett lakodalmi főzőedény).

Több fatárgy (húsvágó tőke, gyalogszékek, kasok, fakanalak, villák, dagasztóláb). A falon kerámia: tányérok, tálak, sótartó).

A harmadik szobában a mezőtúri kerámia addig összegyűjtött legszebb darabjai kerültek bemutatásra, nagyjából stílus korszakonként válogatva, inkább az esztétikai érzéket felkeltve.

E gyűjtemény több darabja, illetve itt ki nem állított néhány szép példány Csalog Zsolt kérésére a Damjanich Múzeumba került.

Általában olyanok, amelyeknek megfelelő párja megvolt a mezőtúri gyűjteményben is.

Az elvitt kerámiák néhány szép darabja – immár kölcsönözve – a későbbi Turi Fazekas Múzeum állandó kiállításán ismét a közönség elé kerülhetett.

Sok-sok év munkája érett itt be, s mind Kozák Lajos, mind a szakkör, mind a Művelődési Ház elégedett lehetett.

Raktározási célra megkapták a Művelődési Ház (Ipartestületi Székház) udvarán álló hosszú parasztház három helyiségét, a több, mint 150 éves gulyás szállást, illetve a nagyobb tárgyak számára ezen épület padlását.

Végre sor kerülhetett arra, hogy a múzeum alapjait úgy is lerakják, hogy a közönség számára is tudományos alapozottságú, élvezetes, és didaktikus kiállítást készíthettek.

A szakkör tagjai a Művelődési Ház némi anyagi segítségével rendbe tették a vályogfalú keresztépület három szobáját: tapasztással rendbehozták a falat, oltott

CSALOG ZSOLT

Minden készen állott, hogy előbb helytörténeti gyűjteménnyé, majd múzeummá minősítsék ezt az anyagot. Sajnos nem így történt.

Nem tudni miért, egy idő után megszűnt az a Törő Pál honismereti szakkör, amelynek meghívására először 1963 szeptemberében tartottam előadást.

Erre azért emlékszem ilyen pontosan, mert Szűcs Sándor bácsi nyugdíjas búcsúztatásának ünnepségéről vitt el saját kocsijával Kozák Lajos, hogy megtartsam népművészetről szóló előadásomat a szakkörben.

Akkor láttam először az itt emlékeztetőből leírt kiállítást, mely 1962 nyarán nyílt meg, s amelyet 1967 végéig több, mint háromezren tekintettek meg.

Ezt követően nem jártam Mezőtúron hosszabb ideig, csak arról értesültem, hogy Kozák Öcsi már nem szakkörvezető, lemondott és felhagyott minden helytörténeti tevékenységgel.

Majd arról, hogy ezt a kiállítást, amely a múzeummá nyilvánítás egyik alapja lehetett volna, lebontották.

Ekkor jómagam történész státusban voltam, így sem a régészeti, sem a néprajzi anyaghoz nem volt közöm. A Jászsággal foglalkozván nem is igen jártam erre felé.

A lebontott anyag jó része elkallódott. Nem volt gazdája.

Magam töredékével csak akkor találkoztam – pár tárgyra emlékeztem –, amikor a várossá nyilvánítás 600. évfordulóján Molnár Sándorné, a Művelődési Ház akkori igazgatója megkeresett, hogy a jubileum alkalmából a zsinagógában rendezzek kiállítást.

VÁROSI GALÉRIA

tét a városnak kiállítási és múzeumi célokra.

A 600 éves évforduló kapcsán Dr. Varga Lajos, a Honismereti Kör vezetője mutatta meg, hogy milyen anyag áll rendelkezésünkre a kiállításához.

Ennek egy részét már ő gyűjtötte, más része a régiből maradt meg.

A még álló vályog épület padlásáról lehordtuk a még megmaradt anyagot, amiről ezek szerint csak én tudtam (eke, borona, kézi szerszámok: ásó, kapák, véka, stb.).

Kérdeztem, hogy Kozák Öcsi miért nincs itt, de nem válaszolt senki.

Így magam kerestem meg, s kérdeztem tőle néhány dolgot, de sajnos kiábrándultan nyilatkozott és nem volt hajlandó, hogy átjöjjön a közeli zsinagógába.

DR. SZABÓ LÁSZLÓ
NÉPRAJZKUTATÓ

Ennek ellenére én naponta megkerestem, s később is mindig, ha Mezőtúron jártam.

Jókat beszélgettünk, régészetről, múzeumról is, s a régi szép időről...

E második kiállításból sem lett múzeum, ennek anyaga is megfogyatkozott...

Végül mégis meglelt a múzeum, s Kerámia Múzeumként, majd Tűri Fazekas Múzeumként jegyezték.

Mi azonban jól tudjuk, hogy a múzeum abból az egy magból csirázott ki és szökkent szárba, amit Kozák Lajos ültetett el.

MONGOL VENDÉGEK IS MEGTEKINTETTÉK
A KIÁLLÍTÁST (1962.)

Abban a zsinagógában, melynek a megvásárlását előkészítő tárgyalásokon, s abban, hogy a város végül rendkívül kedvező feltételekkel jutott hozzá az épülethez, Kozák Lajosnak jelentős szerepe volt.

A zsidó egyház vezetői éppen az általa vezetett helytörténeti kutató és gyűjtő munkát értékelve adták el mélyen a forgalmi érték alatt az 1944 óta nem használt templomukat és a vele szerves egységet alkotó iskola épületét a városnak kiállítási és múzeumi célokra.

FAZEKAS MÚZEUM

Írta: Dr. Szabó László

Veress Miklós keramikus művész, Mezőtúr Város Díszpolgára visszaemlékezéséből

1965-ben Mezőtúron nyaraltunk, Editke lányunk nyolc éves volt, mikor egykori kedves osztálytársam a sokoldalú Kozák Lajos órák mester megkeresett Petőfi úti lakásunkon – ülünk kocsijába, mert Túr közelében a Szolnok felé vezető út jobb oldalán a homokbányában régi cserépedényeket találtak.

A mintegy három méteres homokfalban a talajszinttől lecsüngő tojás formájú, sötétebb kormozott rajzolatú földben, cserépszerű égetett edény volt, több egymás mellett, egy tanyához közel.

Mire kiértünk, a homokot kitermelők csákánnyal szétütötték az edényeket kíváncsiságból. Lajos barátom így is nagyon örült a leletnek. Mint amatőr régész azon töprengett, hogy milyen korban, kik áshatták ezeket a formátumokat. Kis idő múlva Editkénk lelkesedve szaladt hozzánk, tenyerében néhány rózsaszínű apró gyönggyel, hogy az egyik edénytörmelékben találta madárcsontok között. Lajos barátom ismeretei alapján a tárgyakat honfoglalásunk előtti 200 évvel itt élt szarmata nép hagyatékának ítélte.

KOZÁK LAJOS ÉS CSALÁDJÁ.

1965-BEN MEZŐTÚRON NYARALTUNK, EDITKE LÁNYUNK 8 ÉVES VOLT, MIKOR EGYKORI KEDVES OSZTÁLYTÁRSAM A SOKOLDALÚ KOZÁK LAJOS ÓRÁS MESTER MEGKERESETT PETŐFI UTI LAKÁSUNKON – ÜLÜNK KOCSIJÁBA, MERT TÚR KÖZELÉBEN A SZOLNOK FELÉ VEZETŐ ÚT JOBB OLDALÁN A HOMOKBÁNYÁBAN RÉGI CSERÉPEDÉNYEKET TALÁLTAK.

A MINTEGY HÁROM MÉTERES HOMOKFALBAN A TALAJSZINTTŐL LECSÜNGŐ TOJÁS FORMAJÚ SÖTÉTEBB KORMOZOTT RAJZOLATÚ FÖLDEN CSERÉPSZÉLYŰ ÉGETETT EDÉNY VOLT, TÖBB EGYMÁS MELLETT, EGY TANYÁHOZ KÖZEL.

100 CM MÉLY, KB 130 CM
A LEGSZÉLESEBB RÉSZE

MIRE KIÉRTÜNK, A HOMOKOT KITERMELŐK CSÁKÁNNYAL SZÉTÜTÖTTÉK AZ EDÉNYEKET KIVÁNCSISÁGBÓL. LAJOS BARÁTOM ÍGY IS NAGYON ÖRÜLT A LELETNEK. MINT AMATŐR RÉGÉSZ AZON

TÖPRENGETT, HOGY MILYEN KORBAN, KIK ÁSHATTÁK EZEKET A FORMÁTUMOKAT. KIS IDŐ MÚLVA EDITKÉNK LELEKESEDVE SZALADT HOZZÁNK, TENYERÉBEN NÉHÁNY RÓZSASZÍNŰ APRÓ GYÖNGGYEL, HOGY AZ EGYIK EDÉNYTÖRMELÉKBEN TALÁLTA MADÁRCSONTOK KÖZÖTT. LAJOS BARÁTOM ISMERETEI ALAPJÁN A TÁRGYAKAT HONFOGLALÁSUNK ELŐTTI 200 ÉVVEL ITT ÉLT SZARMATA NÉP HAGYATÉKÁNAK ÍTÉLTE. EMBERCSONT EGYIK EDÉNYBEN SEM VOLT, VISZONT VOLT OLYAN FÜSTÖS FALÚ ÜREG, MELYBEN TŰZET RAKTAK, HOGY FÜSTÖLT SZAGA TÁVOL TARTSA A HANGYÁKAT ÉS MÁS ÉLŐLÉNYEKET AZ OTT TÁROLT PL. GABONAFÉLÉKTŐL. LEGALÁBB IS ERRE KÖVETKEZTETTÜNK

LEGKÖZELEBBI TÚRON TARTÓZKODÁSUNK ALKALMÁVAL LAJOS MEGEGEDTE, HOGY IPARMŰVÉSZ FELESÉGEMMEL

Embercsont egyik edényben sem volt, viszont volt olyan füstös falú üreg, melyben tüzet raktak, hogy füstölt szaga távol tartsa a hangyákat és más élőlényeket az ott tárolt pl. gabonaféléktől. Legalábbis erre következtettünk.

Legközelebbi Túron tartózkodásunk alkalmával Lajos megengedte, hogy iparművész feleségemmel próbáljuk sellakkal összeragasztani a törmelék edényeket.

Mint gyűjtőnek neki ajándékoztunk egy régi túri mintával dekorált fazekas munkát, egy lisztartót.

Ha Túron jártam, gyakran meglátogattam kis órák műhelyében a Dózsa György úton a leány gimnáziummal szemben. Nem volt, ki ne szerette volna. Társaságkedvelő lévén, mindig zsúfolásig volt apró műhelye.

Nem mi voltunk a túri gimnázium legjobb tanulói, inkább szó szerint, legjobb hallgatói voltunk. Lajos ismeretségünk első pillanatától mély barátság kötött össze minket. Lajos nemcsak jó barát, kiváló órasmester, de mint kutató régész is hírnevet szerzett. Örök jókedvével, ahol megjelent, mindenütt a társaság központja lett.

VERESS MIKLÓS EREDETI ÍRÁSÁBÓL

Akaratereje, szorgalma, szerénysége példaértékű mindnyájunk számára. Nekem nagyon hiányzik, emlékét megőrzöm és örülök, hogy barátja lehettem. Köszönöm a Bodoki-Fodor Helytörténeti Egyesületnek és a város vezetőségének, hogy megőrökíti emléktáblával egy kiváló ember nevét.

Írta: Veress Miklós

Idős Kozák Lajos
kovácsmester és
unokája Kozák Lajos
Helytörténeti Kör vezető, órasmester
emléktáblájának avatására

Köszöntőt mond:
Szabó András egyesületi elnök
Dr. Szabó László néprajzkutató
Helye: Fazekas Múzeum-Bolvány Ház
Déje: 2009. november 27. 14.00

Meghívó

Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesület

Idős Kozák Lajos által készített sírkerítés
sípiátára /1896/

A Bodoki-Fodor Helytörténeti Egyesület köszönetet mond
az emléktábláért: Veres Gyula kerámikus művésznak
a visszaemlékezésért:
Dr. Szabó Lászlónak, Veress Miklósnak és Dr. Füstös Jenőnek
a fényképekért:
Kissné Mikes Évának, Kozák Dezsőnek, Kozák Zsoltnak és Szabó Andrásnak

EMLÉKLAP

Bolyánszky Gyánosnak
70. születésnapja alkalmából a mazóközi
Központi Ház Néprajzbarátok szakkörében,
máskor Mazóközi város kulturális tevékenkedése
érdeklődés kísérte **kinagasló munkája**
elismerésül.

Mazóközi, 1964. június 10.

Ugyan a barn
szakkör vezető

Mazóközi Ház 1964. június 10. ig.

Dallal, zenével a gyermekvárosért

Szolnok város énekkarai, zeneművészei három hangversenyt vállaltak, amelyek jövedelmét a gyermekváros építésére ajánlották fel. Szombaton és vasárnap két nagysikerű ifjúsági hangverseny zajlott le ebből a sorozatból. Egy másuttán léptek a színpadra az iskolák énekkarai, a zeneiskola szólistái. Szállt a dal, Bartók, Liszt, Kodály, Schubert örökértékű muzsikája szárnyalt a Ságvári Endre Művelődési Ház falai között. Hatalmas tapsal fogadták a kitűnően éneklő kamarakórust a Varsányi Gimnáziumból, a Rákóczi úti általános iskola és a közgazdasági technikum énekkarát. Nagy tapsot kapott a Bartók Béla Zeneiskola szimfonikus zenekara is.

A szép kezdeményezés megmozgatta azokat az iskolákat, amelyeknek színvonalas zenei élete van. A szép dal barátai azonban sajnálkoznak a tudomásul, hogy a leánygimnázium kitűnő énekkara távolmaradt a két hangversenyről.

Szeretettel, szívet énekeltek, zenéltek a fiatalok. S az eredmény több mint öt-ezer forint tiszta bevétel a gyermekváros javára.

Nagy sikert aratott Búzás Éva, a zeneiskola ének-tan-szakának továbbképzés éneknövendéke.

Szállj dal! A közgazdasági technikum énekkara Kodály-dalokat énekel.

Újszerű szakkör született Mezőtúron

Mezőgazdászok a kulturmunkában
— Hol élt, ki volt Törő Pál?

Az ősi szövetkezeti város dolgozóinak minden rétege képviseltette magát egy alakuló gyűlésen. Volt ott munkás és tsz-paraszt, iparos és tanácsi ember, pedagógus és alkalmazott; összesen úgy negyedszázan.

Kozák Lajos, Mezőtúr neves amatőr-régésze vitte a szót. Elmondta, hogy Tiszafüreden, Jászberényben már e század elején nyitva állt a múzeum. Később Karcag és Túrkeve is megteremtette a maga múzeumát. Különös, hogy éppen Mezőtúr nélkülölzi ma is e fontos kulturális intézményt; az a város, hol annak megalapításához igen kedvezőek az adottságok.

Szó eddig sem kevés esett a létesítendő mezőtúri múzeumból; az első döntő lépés megtételére azonban csak a közelmúltban került sor. Az imént említett húsz—huszonöt túri megalakította a Mezőtúri Múzeumbarátok Körét.

Rögtön az alakuló gyűlésen meghatározták az új szakkör főbb feladatait: összegyűjteni a város munkásmozgalmi, néprajzi, helytörténeti hagyományait; felkutatni a legizgalgatóbban ígérkező lelőhelyeket; megmenteni a felszínre kerülő

leleteket; feljegyezni a szájhagyományt; — társadalmi munkával támogatni a megyeszékhely múzeumát.

A Damjanich János Múzeum munkatársai vállalták, hogy szaktanácsaikkal segítik a szakkör tevékenységét, sőt havonta egy-egy ismeretterjesztő előadást tartanak Mezőtúron. A szolnoki szakemberek veszik nyilvántartásba, s restaurálják a leleteket.

Alakuláskor született két, nagy eredményekkel kecsegtető felajánlás. Az egyike Debreceeni András, a városi tanács mezőgazdasági osztályának vezetője tette. Vállalta, hogy összegyűjti, s térképre jegyzi a maholnap feladásra merülő határrész-neveket.

Suba István, a Vörös Október Tsz elnöke megígérte, hogy felkutatja a Törő Pál nevéhez fűződő emlékeket. Bizony, a helyieken kívül már csak kevesen tudják megyénkben, ki is volt Törő Pál, Mezőtúr nagy fia... — kinek nevét büszkén viseli a nagy reményekre jogosító szakkör.

A mezőtúri múzeumbarátok úgy tervezik, hogy a jövő év elején megrendezik első régészeti kiállításukat.

Összevont taggyűlés Túrkevéen

December 22-én a túrkevei Vörös Csillag Tsz három párt alapszervezete összevontan tartja meg az évvégi taggyűlést, amelyre pártönkivűlieket is meghívna. A taggyűlésnek két napirendi pontja lesz: tájékoztató az SZKP XXII. kongresszusának anyagából; az 1961. évi politikai, gazdasági munka eredményei, hibái és a közeljövő tennivalói.

Hideg-függöny

A Californiai Barr Manufacturing Co. olyan hűtőszekrényeket készít, amelyeknek nincsen ajtaja, hanem hideg „levegő-függöny” védi a hűtött élelmiszereket a külvilág hőmérsékletétől. A különös hűtőszekrény volta-keppen néhány polcból áll, a polcokba légvezetékek vannak beépítve. A vezetékeken át hideg levegő áramlik és a polc egész felületét hideg levegőfüggöny védi a külső meleg levegő behatolásától. A gyártó cég szerint az újfajta hűtőszekrények kiküszöbölik a hűtőszekrények állandó nyitogatásával járó hőmelkedést.

A vasasoknál nem totóznak

— Hol szorít a profil? — A „felesleges” gáztűzhelyek —
Kubába is eljutott a hírük — Tiszta lappal kezdik az új évet
a Vasipari Vállalatnál —

Mindenekelőtt kezdjük az-
zal, hogy a Szolnoki Vasipari
Vállalatnál „nem totóznak”,
ha a tervek teljesítéséről, a
munkák elvégzéséről van szó.
November 30-ig ugyanis befe-
jezték éves termelési tervü-
ket, mégpedig 105,5 százalé-
kal. Eredményeiket jórészt a
termelés fokozásával, a mun-
kák jobb megszervezésével, a
műszaki irányító színvonal
emelésével és a munkaidő
jobb kihasználásával érték el.
Nézzük meg közelebbről,
milyen intézkedések segítették
munkájukat? Vigh Sándor
és Imre Lajos együttesen ad
választ kérdéseinkre.

1961-ben a Vasipari Vállalatnál az egy főre eső termelési érték a bázis esztendőhöz képest 5 százalékkal növekedett.

Műszaki fejlődés

Hogyan érték el eredményeiket, s hogyan készülnek a jövő évi feladatokra? A legjobban a technikai színvonal emelkedett. Bevezették a szalaggyártást pl. a politéchnikai kisgépeknél. Az öntődei homok megőrlésére a vállalat néhány kitűnő újítója gépet szerkesztett. Az idén kezdtek a termelést a Körösi úti új szerelőüzemben is. De új profil is gazdagodtak, ugyanis a DIMÁVAG helyett a jövőben itt készülnek a hidraulikus gyümölcsrészek és az úgynevezett golyósprékák is.

Hat szakemberrel létrehozták a TMK-részleget, s így „házon belül” javíthatják a termelőberendezéseket. Jövőre 3 millió forint költséggel külön műhelyt is építenek a javítóbrigádnak. Ugyanakkor tovább bővítették és jövőre modernizálják az akkumulátor üzemrészét. 1962-ben három megye 20 ezer akkumulátort javítják, töltik itt.

Kicsi az autó-szervízrészleg!

Szeretnék kibővíteni szervízrészlegüket is, de egyelőre nincs rá keret. Pedig kellene nagyon: a szeged—miskolci és a budapest—debreceeni országutak egyetlen szervízszo-
gálatára a szolnoki. Már eddig

csak nagy, nehézségek le-
küzdésével sikerült a jelen-
kező rendelkezések eleget
tenni. A kibővítés költségei
pedig kétszázötven millió
rúblinál, mégpedig igen rö-
vid idő alatt.

De ha már a hiányosságok-
nál tartunk, hadd tegyük szó-
vá az esztendő egyik legfur-
csább pénzpoecskolását is. A
vállalat feladatuk kapta, hogy
foglalkozzanak a gáztűzhely-
ek előállításával, hiszen
Szolnok hamarosan áttér a
gázhasználatra. A rendelkezés
ellen hiába tiltakoztak, mond-
ván: a Fővárosi Gázkészülé-
kek Gyárában elegendő
mennyiséget készítenek, s a
tűzhelyek minősége is kifogá-
stalan. A lényeg az, hogy
260 ezer forintot pazaroltak
el pusztán a kísérletekre! A
tanulások kézen fekvő. Nem
lehetne ésszerűbb tervezéssel
gazdálkodni a közös vagyon-
ból?

Harminchatféle munkához kevés a szakember

A vállalat nagy jövő elé
néz. Már az elkövetkezendő
esztendőben is több autó,
motor, kerékpár, mosógép,
hűtőgép tulajdonos lesz Szol-
nokon, és a garanciális javi-
tasokat is javarészt a vasipari-
ariak végzik. Ugyanakkor —
kibővített szalaggyártás
mellett — áttérnek a politéchni-
kai kisgépek sorozatgyártá-
sára is. Az ARTEX és a
Technoimpex már érdeklő-
dött néhány szor. A tárgyalá-
sok jövőre kezdődnek, s ak-
kor minden bizonnyal jelen-
tős exportrendeléseket kap-
nak. Kubába egyébként most

rendeltek két „ezermester”
politéchnikai kisgépet —
mintapéldaként.

De a Vasipari Vállalat leg-
nagyobb gondja azonban az
úgynevezett zsúfolt profil.
Harminchat részlegükben vé-
geznek irodagép, óra, fegyver-
mérleg, villamosmotor és más
javításokat. Talán helyes in-
tezkedés lenne a tanácstól, ha
— mint a rádiók esetében is
tették — néhány kisebb rész-
leget egy-egy ktsz-hez, vagy
a GELKA-hoz csatolnának.
Egyszerűbb és hatékonyabb
lenne a vezetés és nem kelle-
ne örökösen a szakember-
hiánnyal küszködnünk.

Igaz, gondoskodnak a ta-
nulóképzésről. Jelenleg kil-
encvennégy fiatalot oktatnak
a szakma fortélyaira, de —
és éppen a szétaprózottság
miatt — még mindig a hír-
detésekre vannak utalva
„Maróti, szakképzett eszter-
gályost, gyalúst azonnali be-
lépésre keresnek” — olvas-
hatjuk naponta a Néplap
hirdetési rovatában. És most
hogy már megkapták a jövő
évi tervüket (amely a jelenle-
gi 25,5 millióval szemben kö-
zel 40 millió forintot jelöl)
nem elhanyagolható problé-
ma ez sem.

Mindenesetre a gazdaság
és műszaki vezetők optimis-
ták. Vigh elvtárs, a vállalat
igazgatója így fejezte be az
a beszámolót is:

— Hatalmas terveink van-
nak, de maradéktalanul tel-
jesítünk minden feladatot
legyen az termelés vagy szol-
gáltatás. Szeretnénk a jövő
évet is tiszta lappal befe-
jezni!

(bis)

A KISZ-szervezetek életéről

— SOROKBAN —

Tegnap a KISZ megye-
bizottság értekezletet tartott
a járási, városi KISZ-titká-
rok részére. A fiatalok érte-
kelték a KISZ-oktatást, meg-
vitatták a tagösszeírás ta-
pasztalatait, valamint az
1962. évi munkaterv főbb
pontjait.

Megyei KISZ-szervezetei
1961-ben mozgalmat indítottak
a termőföld védelméért. Több
járásban felkutatják a
tanyahelyeket, feleslegessé
vált dűlőutakat, amelyeket

a termelőszövetkezetek meg-
művelnek. Elismerést érde-
melnek a szolnoki járás fia-
taljai, akik ez évben 96 hold-
dal gyarapították a termő-
földet. Egyedül a tiszaföld-
vári Lenin Tsz kiszesei 20
hold kihasználatlan területet
„találtak”.

Néhány nappal ezelőtt
Túrkevéen az Ifjúsági Há-
zban nyolcvan fiatal hallgatta
meg Szabó Ernő „Giccs és
ponyva” című érdekes elő-
adását.

Növekedett a hallgatók
száma a tiszajenői Új Ta-
vasz Tsz-ben tartott KISZ
politikai körön. Az oktatás
kezdetén huszan vállalkoz-
tak a tanfolyam elvégzésére,
s jelenleg harmincöt fiatal
tanul itt. Ez a pártszervezet
segítségével mellett jórészt Tör-
öcsik Mihály propagandista
érdeme. Érdekesen, a fiatal-
ok figyelmét lekötő mód-
szerrel vezeti a KISZ-okta-
tást.

Jászberényben a KISZ já-
rási bizottsága jelenleg a
tagösszeírás jó elvégzését
tartja fő feladatának. A
megnövekedett járásban a
pontos helyzetismeret nélkül
nem javíthatják a KISZ-
munka színvonalát. Ezért a
járási bizottság nagy gond-
dal készítette elő a tagöss-
zeírást. Titkári értekezle-
ten, közséi tanácskozások
során beszélték meg a fel-
adatokat és megalakították
az összeíró bizottságokat.
Január 8-ig valamennyi alap-
szervezetben befejezik a tag-
összeírást. Ezt a munkát úgy
is gyümölcsöztetik, hogy az
összeíró bizottságok tagjai
minden KISZ-taggal elbe-
szélgessenek, tájékoztatást ad-
nak a politikai kérdésekről.

A kunszentmártoni járás
kiszesei ez évben 23,5 hold-
dal gyarapították a termő-
földet. A kunszentmártoni
Búzaölés, az öcsüdi Sza-
badás és Kossuth Tsz fia-
taljai jártak élen a ter-
mőföld védelmi szolgáló
mozgalom gyakorlati megva-
lósításában.

Új kedvezmények

AZ 1962. ÉVI TERMÉSO

SÖRÁRPA

értékesítési szerződéskötésénél.

Termelőszövetkezetek szerződéskötése esetén az alant-
iakat kapják:

A mindenkor érvényben lévő takarmányárpára meg-
állapított szabad felvásárlási áron kívül mázsánként
50,— Ft minőségi felárat és 20,— Ft szerződéses fel-
árat. Legalább 150 mázsa átadásánál mázsánként 28
Ft nagyságú felárat. Az átadott sörárpa minden má-
zsája után 30 kg takarmánykeveréket hatósági áron.
Ahol a körzetben keverőüzem nem működik, ott má-
zsánként 30 kg takarmányárpát hatósági áron.
A Terményforgalmi Vállalat járási kirendeltségein
további felvilágosítást adnak.

Szolnok megyei Terményforgalmi V.
Szolnok

Nem gond az ünnepi ajándékozás, ha felkere-
si Szolnokon a Ságvári út sarkán lévő

könyvesboltot.

Ünnepi könyvek gazdag választéka.

*

Öt megye küldötteinek tapasztalatcsereje Szolnokon

A SZÖVOSZ felkérésére a szolnoki MESZÖV igazgató-sága öt megye részvételével a javítási- és szolgáltatási munkáról, azok további fejlesztéséről kétnapos tapasztalatcserejét rendezte. Tegnap Tigyí István vitaindító-jában elmondta, hogy megyénkben 65 fmsz működik, ezek közül 54 foglalkozik kereskedelmi kölcsönzéssel.

A vitaindító beszéd után a megyéket képviselő földművelőszövetkezeti küldöttek mondták el tapasztalataikat, problémáikat.

Ma, az értekezlet második napján, a küldöttek látogatást tesznek a szolnoki és kunszentmártoni járás szövetkezeti egységeiben, ahol tanulmányozzák az ott folyó munkákat.

Kaposvári Ferdinánd
MESZÖV

Kiállításon is megcsodálnák

Nemesített takarmánytököket termeltek a nagyköri Kossuth Tsz. gazdái. Egy száron három is termelt, a legnagyobb 48 kilogrammot nyom. Gregor Péter és Papp László azt saeccolgatja, milyen sülyű a legkisebb.

— AZ OKTÓBERBEN országos megrendezendő múzeumi hónapok alkalmából Szolnokon, Jászberényben, Karcagon, Túrkevényben, Tiszaújvárosban kiállítások nyílnak. Több előadás hangzik el a helytörténeti eseményekről és a helységek történeti emlékeiről is.

Vetélkednek az üzemegységek

A versenynek több éves hagyományai vannak a karcagi Május 1 Tsz.-ben. A tízezer holdas gazdaságban nincsenek brigádok, munkacsoportok, így a legcélszerűbb formát választották: a két üzemegység tagjai vetélkednek egymással. Így döntöttek a közgyűlésen is, amikor ez év elején a VIII. pártkongresszus tiszteletére a versenyt megszervezték. Abban is megállapodtak, hogy a növénytermesztésben a munkák minőségét, s határidejét értékelik. A hozamokat év végén a betakarítás után veszik figyelembe. Az állattenyésztésnél pedig áruértékesítési terv teljesítése, illetve túlteljesítése az irányadó.

Az eredményeket a versenybizottság évenként háromszor értékeli. Végig járja a határt, az állatokat és pontozza az eredményeket. A jó minőségű munka 100 százaléknak számít, s ezért 10 pontot írnak jóvá. A kiaválóért ennél többet, a rosszabbért kevesebbet adnak. A versenybizottságban helyet kapnak az üzemegységek vezetői, kertészek, növénytermelők és állattenyésztők is. Tehát az értékelésnél mindkét fél meghallgatása után döntenek.

Az üzemegységek vetélkedését június elején és augusztus végén elemezték. Mindkét alkalommal a II-es üzemegység dolgozói voltak az első. Igaz, csak fél pont

különbséggel, mert a partnerek is 159,5 pontot szereztek. Év végén azonban az I-es üzemegységbeliek szereztek az elsőket megszerezni.

A kiválallóknak a pontok nem sokat mondanak. Sokkal szemléltetőbb, ha a verseny eredményeit mutatjuk be a karcagi közös gazdaságban. Az elért és a várható hozamok, valamint az állattenyésztés mutatói szemléltetőbben beszélnek a tagok szorgalmáról.

Még javában kopogott a fagyos föld, amikor a Május 1 gazdái a fejtrágyázáshoz fogtak. Nem rajtuk múlt, hogy a szikes földön nem érték el bűzából a tervezettet. Eredményük így sem megvetendő, mert holdanként 10,27 mázsát tudtak betakarítani.

A kellő minőségű talajmunka, a trágyázás és a szakszerű növényápolás a cukorrépánál jó eredményt hozott. Az üzemegységek közötti versenyt úgy értékelték, hogy az egyelőre betartják-e a 15 centiméteres távolságot, mely nagyban befolyásolja a terméseredményt. Erőfeszítésük nem volt hiábavaló: a cukorgyárak becslese szerint mindkét üzemegységben elérik a 200 mázsás átlagot. Negyven mázsával többet, mint eredetileg tervezték.

Konzervborsójuk

150 000 pluszt hozott, a karcagi közgazdasági vállalatok közül az egyik a legkevesebbet.

lesz. Kevés az öntözött kucorajuk, s az is a rosszabb minőségű földön van. Bár a szárazföldihez képest több mint kétszeresen fizet, mégsem annyit, mint amennyit a jobb földről várhatnának. Az új öntözőtelepeket már nem szíken akarják beépíteni.

A szeszélyes időjárás megnehezítette a karcagi termést. Növényeik összességében kevesebbet adnak a tervezettnél. A jó gazdát azonban nem érhetik nagyobb meglepetések. A veszteséget a Május 1 tagjai az állattenyésztéssel pótolják. 32 000 csirkét, 12 000 pulykát és 8000 gyöngyöst neveltek és értékesítettek. 1800 hizott sertést adnak a népgazdaságnak, melyből 1084-et már elszállítottak. Biznak benne, hogy a tervezett harminc forintos munkaegységért nem osztanak kevesebbet.

A tsz hatalmas üzemegységeiben ellenőrzik egymás eredményeit. Figyelemmel kísérik, hogy a versenytársak hol tartanak a munkákkal. Ezzel is magyarázható, hogy az értékelésnél csupán minimális különbségek vannak közöttük.

A versenybizottság nem elégszik meg a pontozással, ahol rossz minőségű munkával találkozunk, onnan tapasztalatcsereire küldi a tagokat a jobbik üzemegységbe. Találék példájul rossz kazlak raktak az I-es üzemegységben. A kazlakokat a II-es üzemegységbe küldték át tanulni. Az idén már nem volt erre szükség, mert legalább olyan volt a kazaljuk, mint partnereiké.

Az egyik tehenészepatot a Pípus-tanyán, G. Szabó Lőrincz küldték tapasztalatcserejére. Nézzék meg, milyen az istállórind, hogyan takarmányoznak és mennyi tejet fejnek.

A kongresszusi verseny eleven mozgatóerő a karcagi közös gazdaságban. Hozzájárul, hogy a rossz idő ellenére is sikerrel zárják az évet.

— m. l. —

Tallózás új jogszabályok között

A termelőszövetkezetek, valamint a termelői és felvásárló vállalatok közötti szerződés alapján felmerülő viták szabályozásáról rendelkezett az élelmiszerügyi és földművelésügyi miniszter az 1/1962. (VIII. 12.) ELM. M. FM. számú együttes rendeletben.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek és a termelőszövetkezeti csoportok, a termelői szakszervezetek, a szakszövetkezetek, a mezőgazdasági társulások és a falusi ifjúsági szövetkezetek, valamint a termelői és felvásárló állami vállalatok, továbbá a földművelőszövetkezeti szervek között létrejött növénytermelési, állattenyésztési és hízalási, valamint terményértékesítési szerződésekből folyó kötelezettségek teljesítésével kapcsolatban előforduló vitákban — ideértve az elszámolással kapcsolatos nézeteltéréseket is — a felek között a meggyezés elősegítése érdekében a fővárosban, a megyei jogú városokban és a járásokban felvásárlási egyeztető bizottságokat kell szervezni.

A szerződésekből származó igények bíróság előtti érvényesítését megelőzően az egyeztető bizottsági eljárást le kell folytatni. Ezt az eljárást a felek bármikor kezdeményezhetik. Az egyeztető bizottságnak arra kell törekednie, hogy a felek között olyan egyezség jöjjön létre, amely a hatályos jogszabályokkal nem ellentétes és alkalmas arra, hogy a vitás kérdés bírósági eldöntését szükségtelenné tegye.

* Megyei szállítási bizottságok létesítéséről rendelkezett a közlekedés és postaügyi miniszter 28/1962.

A mezőgazdaság várja a szakembereket

A szocialista mezőgazdaság irányítása, vezetése egyre több szakmailag jól képzett, mezőgazdasági szakembert igényel. A termelőszövetkezeti tagok, vezetők ma már elismerik és megbecsülik a jó szakembereket. Ez kifejezésre jut a szövetkezeti szakemberek fizetésénél is.

Ennek ellenére mégis gyakori jelenség a megyékben is, hogy a végzett szakemberek nem a mezőgazdaságban keresnek munkát, hanem az iparban, kereskedelemben, vagy egyéb vállalatoknál helyezkednek el. A Földművelésügyi Minisztérium és az Állami Gazdaságok Főigazgatósága lehetővé tette, hogy a népgazdaság más területein dolgozó mezőgazdasági szakembereket megfelelő anyagi

6/1962. (VIII. 14.) ELM. szám alatt módosította az építésiügyi miniszter a családi lakóházépítési akciók egységesítéséről szóló 1/1955. (III. 26.) VKGM számú rendeletet.

A családi lakóházépítési akciók egységesítéséről szóló rendeletben a tanácsok végrehajtó bizottságainak város- és községgazdálkodási szakigazgatási szervei részére megállapított hatáskört az építésiügyi szakigazgatási szervek gyakorolják. A megosztás tekintetében a járási jogú városi (fővárosi illetőségű) tanács végrehajtó bizottságának építésiügyi szakszerve, községek esetén pedig — a községi tanács végrehajtó bizottságának javaslata alapján — a járási tanács végrehajtó bizottságának építésiügyi szakigazgatási szerve határoz. A ház-helyek kialakításával és értékesítésével előkészítésével kapcsolatos költségek fedezetét az érdekelt városi (községi) tanács költségvetéséből alapjainak a költségvetésben kell előirányozni.

MÚZEUMOK a nép művelődésének szolgálatában

Látszólag adminisztratív jellegű intézkedések aktáit írták alá július közepén Szolnokon. Ezenkívül Tiszaújvárosban és újabb Mezőtúron találkozhattunk jelentősebb helyi gyűjteményekkel.

A tanácsok kezelésbe vételének legjelentősebb előnye az, hogy ezek az intézmények nemcsak a saját városuk, községük szűken vett területének néprajzát, történeti emlékeit dolgozzák fel, hanem sokkal nagyobb területen végezhetik kutatásaikat, kiállításait eljutnak azokba a helyiségekbe is, ahol múzeum nincs, elősegítve ezzel a tsz-parasztság kulturális fejlődését.

Múzeumaink olyanok, mint a serdülő gyermekek. Fejlődnek, kinőtték jelenlegi ruhájukat, és a gondos szülőnek — jelen esetben a tanácsnak — komoly gondot jelent, miből vegyen újat vagy bővítsen a régit. Különösen a megyeszékhelyen kívül élőkre vonatkozik ez. Túrkevényre most érkezett meg Finta Sándor, külföldön meghalt kútú szobrászművészünk hatalmas hagyatéka. Az eddigi három kiállítási terem egyszerűen szűknek bizonyult. A túlszűfoltóság pedig az áttekinthetőséget, az eligazodást ipencsak zavarja. A jászberényi múzeum anyagának jelentős része is raktárban zsúfolódik, nem kerülhet a közönség elé. Tiszaújvárosban az úgynevezett Lipócsi kúriában helyezték el a múzeumot, amely szintén rendkívül zsúfolt. Ugyanez a helyzet Karcagon is.

Általánosan a múzeumok raktárgondjai. A sokszor felbecsülhetetlen értéket képviselő néprajzi, archeológiai leleteket a földön tárolják, ki-távoztatásnak, pusztulásnak. Különösen Karcag és Tiszaújvárosban van e tekintetben nehéz helyzetben.

A problémák máról holnapra semmiképpen sem oldhatók meg. De legtöbb helyen kialakultak az elképzelések bővítésekre, átköltözésekre, nagyobb segítségre. A második öt éves terv időszakában felszabaduló műemléki épületek felhasználásával oldják meg a tudományos és ismeretterjesztő munkát akadályozó súlyos helyiséghiányt. A raktári felszerelések pótlására és kiegészítésére a megyei tanács nagy anyagi áldozatokat hoz már a jelenben is.

A múzeumok meglátogatása során azt tapasztaltuk, hogy a helyi tanácsokban megvan a jóakarát arra, hogy saját eszközeikkel is segítsék ezeket az intézményeket. A népművelési felügyelők állandó összeköttetésben vannak a múzeumok vezetőivel, munkásságukat beleillesztik az évi ismeretterjesztési tervükbe. Karcagon a Lenin Termelőszövetkezet járult hozzá jelentős anyagi áldozattal a múzeum jelenlegi időszak kiállításának megrendezéséhez.

Külön figyelmet érdemelnek az úgynevezett honismereti szakkörök. Ezek a múzeumok tudományos és ismeretterjesztő munkáját segítik. Mezőtúron például Kozák Lajos kisiparos vezetésével rendeztek gyűjtést és helytörténeti kiállítást. Meg kell mondanunk, őket viszont nem túlzottan támogatják anyagiakkal. Pedig megérdemelnék. Tiszaújvárosban lelkes diákok, tsz fiatalok gyűjtötték a tiszazug helytörténeti kiállítás anyagát. Ezeknek a szakköröknek a működése egy-egy lelkes és önzetlen ember jó részét igényel, vagy csekély díjazásért végzett munkájának az eredménye. Így van

ez Kenderesen, Tiszaújvárosban és még néhány helyen. A múzeumok munkáját jelentősen könnyítene a honismereti szakkörök számának emelése és a jelenlegiek fokozottabb támogatása. Ez viszont a helyi tanácsok feladata.

Kevés a muzeológus. Nincs a megyében legújabbkori történezművelő, művészettörténeti, természettudományos kutató. Kevés a restaurátor és egyéb kisegítő személyzet. Ez pedig a múzeumok munkájához feltétlenül szükséges. Reméljük, jövőre ez nem lesz probléma.

A decentralizálás egyben bizonyos központosítást is jelent, hiszen a kisebb vidéki múzeumok ezáltal a megyeszékhelyhez tartoznak. A Damjanich múzeum központilag rendkívül sok szakmai, módszertani segítséget tud nyújtani a vidéki testvérintézményeknek.

Az anyagi és személyi nehézségek ellenére megyénk múzeumainak szebb és jelentősebb tervei vannak, mint idáig bármikor. Egész sor kiállítást tartanak falvakban, gyárakban az elkövetkező hónapok folyamán. Különösen októberben az országos múzeumi hónap keretében rendeznek szép számmal ilyeneket. Szolnokon Ábrahám Vilmos műveiből, Zádor István rézkarcából rendeznek tárlatot. Bemutatják a városközpont tervpályázatát. Különböző kiállításokat rendeznek a vidéki múzeumok székhelyein, ezenkívül Martfűn, Jászpánton. Több helységbe viszik el azt a vándorkiállítást, amely az 1863-as nagy aszály századik évfordulója alkalmából mutatja be a vízgazdálkodás történetét megyénkben. Művészettörténeti, történelmi és néprajzi előadásokat rendeznek megyeszerte.

— m. l. —

SZOLNOK
megyei

Néplap

A követendő példa

(Levelezőnk írja)

Valamikor a XIX. század második felében történt, hogy Badár Sándor mezővárosi gazdasági nyolc gyereke közül Balázská szórakozásból sarat gyúrt, s apró kezecskéi alól először primitív, majd egyre művészebb alkotások kerültek ki. Művészetre való hajlamosságával párosult szorgalma is és már fiatalon korában világhírűvé vált. A párizsi, az antwerpeni, a brüsszeli világkiállításokon nyert érmeiket fazekas munkájának elismeréseként.

Badár Balázs művészete hatott gyermekeire, szomszédaira, ismerőseire. Ma modern formában a Mezővárosi Fazekas Ház fejleszteti tovább a népművészetét.

A mezővárosi emberek szeretik a régi szép emlékeket felidézni. Szorgalmas munkával összegyűjtötték ezeket a kincseket, s a Csokonai úton múzeumot létesítettek 1962. szeptemberében.

Valóra vált, Mórész Zsigmond álma, melyet a „Mezővárosi csúcsos korszak” című elbeszélésben kérdezett: miért nem létesítenek Mezővárosban múzeumot? Akkor azt felelték rá, nincsenek itt olyan emberek, akik szeretik a szépet, a régit

A fiatal
vadállomány
védelmére

...hívta fel a figyelmet a Szolnok megyei Gépállomány Igazgatósága. Szükség van erre, hiszen a szalasztakarmányok betakarításakor sok fogoly és fánécszek elpusztul, s a fiatal nyulak is gyakran a fűszálak áldozatává esnek.

A kikaszált fűszálakban talált tojásokat minimális fáradsággal össze lehet szedni és kiköltetésükre gondoskodni. A gépállományi híradóban közölt tájékoztató azt is tartalmazza, hogy a vadat lehet elriasztani a vadat. Az Alattyáni Gépállomány traktorosai tavaly már jó eredménnyel alkalmazták az erőgépek első tengelyére szerelt érintőfűt, amelyet a fűszálak előtt jártak.

Nagyon fontos, hogy a traktorosok kíméljék a fiatal vadállományt, s így minél kevesebb pusztuljon el a hosszantartó tél alatt megtizedelt vadállomány idej szaporulatából.

Folyamatosan
nagyobbítják
a szolnoki légyfarmot

A megyeszékhely legnagyobb légy tenyésztőtelepe három évvel ezelőtt kezdte meg működését a vágóhid és a kórház közelében, a VIZIG központi raktárának tövében, egy tizenöt gyermeklakót is befogadó ház szomszédságában. A farm szerény alapokra — mindössze néhány vödör szemétre — épült akkor. Ma már több székér is aligha bírja a homogén masszává érlelődött macskatemet, baromfihéj, konyhaszemét és trágyahalmot, melynek egyhangúságát számos elhasznált nappali (és más napzakkbeji) edény roncsa enyhíti. Míg a környékbeliek nagyobb hányada vajmi kevés méltánnyal észleli a légytelep növekedését, kisebb csoportja fáradhatatlanul púpozza mind magasabba, mind nagyobbba, mind — ne tessék finnyáskodni! — büdösebbre. A félmaréknyi sereg — mint hírlík — háladó deputációt szervez a Szeméttelenítő Vállalat fővezérigazgatójához, köszönetet rebegendő az a csekélyvetkezességért, mellyel a vállalat kocsijai a derekasan fejlődő légyfarmot messze elkerülik.

Szívesen elkísérnénk a Közegészségügyi Járványügyi Állomás egyik munkatársát az ezennel javasolt helyszíni szemlére; noha a szeméthege (szerény nézetünk szerint) sokkal inkább egy esetleges járvány forrása, mintsem a közegészségügy talpköve lehet...

felidézni, összegyűjteni. Ma már vannak, több mint nyolcvan, s köztük is megemlíthetjük Kozák Lajos, Debreceni András, Suba István, dr. Szappanos Zsigmondné nevét, mint a gyűjtésben legaktívabbakat. Adjuk át nekik házuk értékes régiségeit. Segítsük őket munkájukban. Megérdemlik.

Nagy Klára
MezőtúrÚj világcsúcs született
a helikopter repülésben

Moszkva: B. Anopov berepülő-pilóta és L. Badabzsanov, a Polgári Légiflotta Tudományos Kutató Intézetének mérnöke új világcsúcsot állított fel V-2 típusú helikopterrel. A 100 km-es távolságon óránként 264 km-es sebességgel repültek. A képen: a V-2 típusú helikopter

Legyen a lóca hibás!

„Lábtörésért fegyelmi — Persze, a sérült a hibás” címmel április 20-i lapszámban írást jelent meg a szolnoki Ny. Gy.-né úzmi balesetének furcsa következményeiről. Szerény soraimat Kurucz Mihály, az Alföldi Üzemi Vendéglátó Vállalat igazgatója tisztelte meg válasszal. Idézek leveleiből:

„...Ny. Gy.-né ténylegesen nem tanúsított kellő óvatosságot akkor, amikor a lócaról lelépett és elesett. Köztudomású, hogy a lóca milyen billenékeny... Ez a lóca azért van a konyhában, mert a nyersanyagok tisztítása alatt a dolgozók arra ülnek, és azért marad továbbra is ott...”

Szeretnék emlékeztetni

arra, hogy az asszony terítés idején lépett fel korosított a lócarra; tehát abban az időben, mikor a nyersanyagok tisztítása már befejeződött. Ha ilt volna valaki a padon, akkor az nem billenhetett volna fel. A lapunkban immár másodszer szereplő lócarra vonatkozóan legyen szabad elfűrészelést javasolnom; persze, nem a konyhai pad véres (vagy fűrészpóros) megbüntetésére, hanem a baleseti veszély csökkentése érdekében. Ismerem a konyhát; tudom, hogy abban a ketőbe vágott lóca egymásra rakva jól elfér. Így zöldbabpuccoláskor rá lehet ülni; a polcot pedig lábtörés — és fegyelmi eljárás kilátásba helyezése — nélkül meg lehet közelíteni.

Ami pedig a történetekkel kapcsolatos felelősség kérdéséről, ünnepélyesen javasolom: jelentsük ki, hogy nem a dolgozó, hanem a lóca volt a hibás. Ellene — remélem — senkinek sem jutna eszébe fegyelmit indítani.

— borváro —

TISZAMENTI VEGYI-
MŰVEK VÁLLALAT
vizsgázott, gyakorlati
rendelkezőfő-
szakácsotkeres üzem, konyhára.
Jelentkezés a vállalat
személyzeti osztályán.Ormándy Jenő európai
turnéja

Ormándy Jenő, aki 26. éve a Philadelphiái Szimfonikusok karmestere, 1957 óta először vendégszerepel Európában. Első hangversenyét május 23-án adta Koppenhágában, majd május 27-én Londonban dirigálta a Londoni Filharmónikusokat, — június 6-án Hamburgban ad hangversenyt, június 9-én Bécsben, június 14-én ismét Londonban, majd június 18-án Zürichben és június 22-én a hollandi Schoveningenben dirigál.

ALMA ÉS KÖRTE
KERESZTEZÉSE

Az NDK-ban O. Thomasius amatőr gyümölcsstermesztőnek a gyümölcsstermesztés történetében először sikerült nemesített körteoltványt vadalmát beoltatnia. A fa kivirágzott és először apró, ízletlen gyümölcsöket termelt. Az utóbbi évben azonban csodálatos változás ment végbe: a fa 20 dekás, körtealakú gyümölcsöket hozott!

Az érett gyümölcsök eddig nem tapasztalt tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyek merőben különböznek a körte tulajdonságaitól. Ízük hasonlít egyes almafajták ízéhez, a gyümölcs husa elvesztette a körte jellemző szemcsés szerkezetét, egységebbé és puhább lett, de megőrizte a körte levelességét. A keresztezett gyümölcsben nincs meg a körte kesernyős íze, inkább az alma savanykás, frissítő ízéhez áll közelebb.

A KIADÓK NEMZET-
KÖZI „FORMENTOR”
DIJÁNAK IDEI
NYERTESE

Az idén Korfu szigetén gyűlték össze a nagy nemzetközi kiadványalkotók, hogy odaítéljék az ú. n. „Formentor” díjat, amely a kiadványok harmadik jutalmaznak egy még kiadatlan kéziratot.

A díjat az idén a francia kiadó által javasolt mű, Georges Semprun: „A nagy utazás” című könyve kapta.

Írója a Spanyol Köztársaság egyik volt diplomatajának fia, aki Franciaországban él és ez az első irodalmi alkotása. Jelenleg Louis Daquinval egy film forgatókönyvét dolgozik. „A nagy utazás” című könyv spanyol menekültek között játszódik: akik részt vesznek a francia ellenállási harcokban. A könyvet a Formentor-díj alapszabályának megfelelően 12 nagy kiadványt jelenteti meg 1964. május 1-e előtt.

Mai műsor
RÁDIO • TV • MOZI • SZÍNHÁZ

MOZI:

SZOLNOK
Vörös Csillag: A múlt kávéháza.
Tisza: A sárgacipő története.
MÁV Kultúrothon: Az élet újra kezdődik.
Kert: Nevezzünk!
MEZŐTÚR
Dózsa: Az elhagyott férj.
Szabadság: Már késő.
Béke: Szerelmi levelezés.
TÖRÖKSZENTMIKLÓS
Dózsa: Bérnyilkos.
Kert: A bíró.
TÜRKEVE
Nagykun: Kitüntetés.
KARCAG
Dérnyé: Fekete nemzedék.
Medosz: Fekete Orfeusz.
KISÚJFALÁS
Ady: Mindennap élünk.
JÁSZBERÉNY
Lehel: Mi földünk.
Dérnyé: Méreg.

SZÍNHÁZ:

Szolnoki Szigligeti Színház: Zagyvarekas: Nadrág.
Nagyrev: Mindent a mamáért.

MŰVELŐDESI HAZAK:

Szolnoki helyiérték klub: 20 órák filmvetítés.
Szolnoki Ságvári Endre művelődési háza: 18 ó. Bartók Béla Zeneiskola művésztanárainak hangversenye.

— **A KARCAGI** Lenin Termelőszövetkezet határában is befejeződött a tavaszi fásítás. A termelőszövetkezeti gazdák alig egy hónap alatt tíz hektár nagyságú területen létesítettek mezővédő erdősávot.

— **JÁSZKISÉR** UTÁN rövidesen Jászberénybe kerül a megyei erdőgazdaság erdészeti vándorkiállítás. A hét tablóból álló kiállítási anyag tükrözi a jelenlegi helyzetet és megismereti látogatóival a távlati fásítási terv célkitűzéseit.

HÍREK

Május	A Nap kél:
24	3.57 h-kor
Péntek	nyugszik: 19.24
Esztér	h-kor. A Hold kél: 5.10 h-kor,
	nyugszik: 21.00 h-kor.

IDŐJÁRÁSJELENTÉS

Várható időjárás: felhős idő, sokfelé újabb eső, zivatar. Mérsékelt szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 19–23 fok között.

— **A SZOLNOK** megyei Földgazdasági Vállalat képviselői Pécsre utaznak. Részt vesznek az országos gázértékesítő konferencián, ahol az üzemeltetéssel kapcsolatos problémák kerülnek megvitatásra.

— **BÉKENAGYGYÜLŐS** rendeznek vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel a jászárokszállás művelődési házában. A békenagygyűlés előadója Tisza József, a Termelőszövetkezeti Tanács titkára, a megye országgyűlési képviselője lesz.

— **SZOLNOK** üzemi KISZ alapszervezete eddig 600 nyolcadik osztályos úttörőt vettek fel tagként. A Járványügyi KISZ szervezte például az általa patronált Újvárosi iskola nyolcvan úttörőjének a napokban adta át a tagkönyvet.

— **TÖRÖKSZENTMIKLÓS** új városrészén kijelölték az új városi sportpálya helyét. A korszerű létesítmény építését a közeljövőben kezdik meg, s jelentős részét társadalmi munkások alakítják ki.

— **EGYES** számú ellenőrző lapjának bevonásába és 500 forintjába került Vigh Sándor szolnoki esztétikájának a járdán történő motorkerékpározás.

— **NAPONTA** 600 mázsa értékes takarmányt készít a szolnoki Takarmánykeverő Üzem. A választékot most bővítették és jelenleg már nyolc fajta sertés és baromfi takarmánykeveréket készítenek.

— **PÉNTEKEN** és szombaton rendezik meg a MÁV pályán Szolnok város uttorának Nagyutasa bajnokságát. Az első napon a lányok, a másodikon pedig a fiúk vetélkedését bonyolítják le. Az eddig beérkezett nevezések alapján mintegy 120 pártás áll majd rajthoz.

Rozmár-támadás
halászok ellen

Vlagyivoszok közelében a nyílt tengeren dolgozó halászok csaknem áldozatul estek egy rozmának, amely motorcsónakjukat meglekelte, s majdnem elsüllyesztette. A halászok motorcsónakjukon visszatérőben voltak hajójukhoz, amikor megpillantottak egy rozmárt, hátán kényelmesen elhelyezkedett kölykével. A motorcsónaktól 20 méternyire az anyaatat ledobta kicsinyét, ő maga pedig a motorcsónakra vetette magát, noha a rozmárak rendszerint menekülnek az ember elől.

A motorcsónakot olyan nagy csapás érte, hogy lekapta megdőlt és gyorsan emelkedett benne a víz. Amikor a halászok meglepetésükből felocsúdtak, a rozmár — a támadás során egyik agyarát elvesztve — már odébbállt, s hátán újra ott volt a kölyke.

Amire nincs
amnesztia

Több cikkben foglalkoztunk tavaly szilvesztertől V. R.-né tiszajenői olvasónk kálváriájával, melyet a helyi földművelőszövetkezet járatott vele. Mint emlékeztet, az fmsz a kemény telben arra kényszerítette a fiatalasszonyt, hogy szomszédoknál aludjék, — hiszen lakását lakatolta előle. V. R.-né akkoriban nemritkán rendőri segédlettel mert csak hazatérni. Mindezek tetejében a földművelőszövetkezet volt az, mely ellene bírtothabóritási panaszal élt.

A megyei bíróság Pf. 20.226/1963/8. számú, és év március 12-én kelt jogerős ítéletével elutasította az fmsz keresetét, egyben arra kötelezte, hogy olvasónknak 171.80 forint eljárás költséget fizessen meg. A nem éppen nagy, de törvényesen járó összegből az fmsz mindeztideig egy krajcárt sem térített meg.

A tiszajenői önkényeskedés miatt annak idején az fmsz ügyvezetőjét jogerősen ötszáz forintra bírságozták. Egyedül az amnesztia-rendeletnek köszönheti, hogy ezt az összeget nem kellett megfizetnie. A Tószeg és Vidéke Körzeti Fmsz — a Tiszajenői és Vidéke Körzeti Fmsz jogutódja — szíves figyelmébe ajánljuk, hogy a 171.80 forint nem vonatkozik a közkegyelmi rendelet. Azt megfizetni az annyit zaklattott asszonyka részére nemcsak kötelező, de — illik is.

Szolnok megyei

NÉPLAP

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szolnok megyei Bizottsága és a Megyei Tanács lapja

Főszerkesztő:

Varga József

Kiadja a Szolnoki megyei Néplap Lapkiadó Vállalat

Igazgató:

Fülénen Lajos

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szolnok, I. sz. Irodaház. Telefon: Szerkesztőség: 20-93, 23-20, 20-69. Kiadóhivatal: 20-94.

Index-szám: 25 068

A lapot előfizetésben és árusításban a Szolnoki megyei postahivatalok és fiókposták terjesztik. A lap előfizetési díja egy hónap 11.- Ft. Előfizethető bármely postahivatalnál és kézbesítőnél.

Szolnoki megyei Nyomdaipari Vállalat Felelős vezető: Mészáros Sándor

SZOLNOK MEGYEI

A MEGYEI PÁRTBIZOTTSÁG ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

XVII. évfolyam, 117. szám.

Ára 50 fillér

1966. május 19., csütörtök.

Honismereti mozgalom

Iskolai oktatásunkban a kor igényeinek megfelelően mind jobban túlsúlyba kerülnek a természettudományi és gyakorlati tárgyak. Felismerve, hogy a sokoldalú és korszerű általános műveltségnek a műszaki és technikai jártasság is szerves része, általánosan bevezetik a politika- és szakmai oktatást alap- és középfokon. Az új elemet csak úgy építhették be oktatásunk rendszerébe, a tanulók túlterhelése nélkül, hogy szakítottak azzal az évszázadok óta kialakult tantervi rendszerrel, amely a humán tárgyak uralmát biztosította.

Mindez érzékenyen érinti azokat, akik a tárgyakat kedvelik, s nehézséget okoznak különösen olyan átmeneti korszakokban, amelyben jelenlegis élünk. Hiszen a szemünk láttára végbemenő társadalmi változások helyes megértéséhez elengedhetetlen a történelemben való alapos jártasság.

Oktatásunk egyik fő törekvése, hogy olyan ismeretanyagot és szemléletmódot adjon az iskola falai között, amelynek birtokában az iskolát elhagyottak saját erejükkel tovább képezhetik magukat. Ez a törekvés biztosítja azt, hogy a történelemoktatás némi visszacsúszásával sem csökkenjen az érdeklődés, csupán az ismeretszerzés formája változott meg és toldódott el az önképzés felé.

A történelem iránt érdeklődő diákok és dolgozók a hiány pótlására öntevékeny munkába fogtak. Ez az alulról jövő kezdeményezés alakította ki a honismereti mozgalom mai körvonalait, vetette meg az alapokat. A történelem kérdéseit az öntevékeny szakkörök elsősorban szűkebb hazájuk (községük, városuk, megyéjük) történeti eseményeinek feldolgozásával kívánják megmagyarázni. A község társadalmi, gazdasági és politikai eseményeinek elemzésével, összegyűjtésével és feldolgozásával nemcsak ismerővé, hanem bizonyos fokig művelővé is válnak a történettudományok. Az iskola megteremtette alapjait, azonban kevés a helyes tájékozódásra és főként a további fejlődésre. Ezért a Népművelési Intézet, a Hazafias Népfront, a megyei tanácsok népművelési osztályai és a megyei múzeumok felismerve a mozgalom spontaneitását rejlték, igyekeztek minden támogatást megadni az öntevékeny közösségeknek.

Ma már ott tartunk, hogy szinte az ország valamennyi megyéjében erős bázisa van a honismereti mozgalomnak. A mozgalom erejét, jelentőségét kézzelfogható eredmények igazolják. Egy-egy jól működő honismereti szakkör színvonalas pályázatait, névös feldolgozásait és helytörténeti kiállításait, az országos vetélkedőknél való jó szereplését és az iskolai történettanítás redukálás ellenére sem csökkenő színvonalát, a mozgalom fémjelzett eredményeit.

Megvénben régi gyökerei vannak a honismereti mozgalomnak. Jelenleg mintegy 15 nagyobb mű-

ra visszatekinthető tekintélyes szakkör működik városainkban, falvainkban. Rajtuk kívül még számtalan időleges feladatokra vállalkozó iskolai csoport vagy honismereti feladatkör is ellátó egyéb néven működő szakkör van. Munkájukat a megyei művelődési ház és a Damjanich János Múzeum támogatja és biztosítja szakosított vezetésüket.

Honismereti szakkörök két egymástól különböző területen és céllal működnek. Régebbi szakköröknek tagjaikat már alkotó munkára is nevelik, s bekapcsolódnak az országos néprajzi, nyelvészeti és történeti gyűjtőmunkába. A Bistey László és Szikszai Gábor vezette jászapáti szakkör mintegy 5-600 tárgyból álló néprajzi gyűjteményt mondhat magáénak. Kozák Lajos mezőtúri szakkörének gyűjtött anyaga eléri a háromszázat. Zsoldos István kisújszállási szakkörének gyűjteménye is 300 tárgyat, és sorban néprajziakat tartalmaz. Ezek a szakkörök önálló kiállítással vagy már kiállító helyiséggel is rendelkeznek. Szépen fejlődő gyűjteményük van a jász-kisérieknek, jászárokszállasiaknak, kenderesieknek is. A szolnoki közgazdasági technikum szakköréi, jászapáti, jászárokszállási és kisújszállási szakkörök a tárggyűjtő munkán kívül minden évben több színvonalas pályázatot is készítenek, mellyel már kiemelt díjat nem egyszer szereztek meg. A honismereti szakkörök tagjai, éppen nagyobb szakismeretük miatt, hasznos és állandó tagjai a múzeumi életben, jelentős és gyűjtőhálózatnak is.

Szakkörök másik csoportja még nem jutott el a gyűjtő és alkotó munka ilyen fokára. Ezek a szakkörök fő feladatuknak egyes történeti kérdések megvitatását, tisztázását tekintik. Előadókat kérnek a TIT-től, múzeumtól és felkészülten, komoly vitába szállnak velük. Náluk még csak a jövőben kezdődhet el a legrégebbi szakkörökhöz hasonló munka. De, hogy ezt jól fogják végezni, azt a jelenlegi viták színvonala biztosítja.

Megvénben a honismereti mozgalom egyre jobban terebélyesedik és színvonalra emelkedik. Sok szakkörünk előtt példaként áll a Dr. Varga Lajos vezette honismereti gyűjtemény, mely tíz év alatt múzeumi rangra emelkedett (Tiszazugi Földrajzi Múzeum), sajátos jelleggel, önálló épülettel és állandó kiállítással. Butyka Béla törökszentmiklósi szakkörének gyűjtött anyaga is épületet kapott és helytörténeti gyűjteményé nyilvánították. Nemsokára a jól dolgozó jászapáti szakkör is hasonló rangra emelkedve épül be a Szolnok megyei múzeumi szervezetbe.

Megvén honismereti szakkörökének jó munkáját ismeri el most a Hazafias Népfront és a Népművelési Intézet, amikor itt, megvénben székelyen tartja az országos tanácskozását.

Szabó László
múzeológus

A diákok országjárási, táborozási lehetőségei

A tanulók nyári táborozásáról, üdültetéséről, országjárásáról állítottak össze tájékoztatót a Művelődésügyi Minisztériumban. Eszerint az oktatási intézményekben berendezett turistaszállásokon elsősorban az országjáráson résztvevő diák-kollektívákat, utatörő csapatokat helyezik el. A vidéki általános iskolák V-VIII. és a vidéki középiskolák I-IV. osztályos tanulóinak Budapestben 160 személyes állandó diákuszállásban biztosítanak elhelyezést, a XIII. kerület Dózsa György út 150. szám alatt. A szállást egy-egy kirándulócsoporthat három napra, illetve három éjszákra veheti igénybe, hétfőtől szerdáig, vagy csütörtöktől szombatig.

Az ifjúság országjárásának, táborozásának, tanulmányi kirándulásainak segítésére a turistaházakat kezelő vállalat központja június 1-től-augusztus 31-ig hálólhelyeket ad ki a turistaházakban. A táborozó, kiránduló diákok kedvezményes díjat fizetnek.

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda országjáró és tanulmányi kirándulásokra autóbusszokat indít. Az egy-, két- és háromnapos túrák lehetőséget nyújtanak a diákoknak arra, hogy megismerkedjenek az ország legszebb tájjaival.

Iskolai tanulmányi kirándulásra csoportosan utazó diákok és tanfolyamhallgatók 50 százalékos, 10 évesnél fiatalabb tanulók 75 százalékos vasúti kedvezményt kapnak.

A Tisza Bútorgyár dolgozóinak szociális, kulturális, egészségügyi, munkavédelmi helyzete

A szolnoki városi tanács vb és a Hazafias Népfront városi bizottságának együttes üléséről

A szolnoki városi tanács végrehajtó bizottsága és a Hazafias Népfront városi bizottsága tegnap délelőtt együttes ülést tartott a városi tanács nagytermében. A végrehajtó bizottság határozatainak végrehajtásáról, a két vb-ülés között tett fontosabb intézkedésekről készített jelentés megvitatása és elfogadása után a Tisza Bútorgyár dolgozóinak szociális, kulturális, egészségügyi és munkavédelmi helyzete szerepelt az együttes ülés napirendjén.

Ilyen téma megvitatására elég ritkán kerül sor, pedig — amint azt a tegnapi együttes ülés is igazolta — az embereket érdekli, hogy milyen körülmények között dolgoznak egy-egy üzemben, hogyan javul a

munkások szociális, kulturális, egészségügyi és munkavédelmi ellátottsága.

A Tisza Bútorgyár Vállalat 4. számú gyáregységéről hű képet adott az igen részletes, elemző, a jelen és jövőt is érzékeltető jelentés. A bevezető rész röviden azzal foglalkozott, hogy jelenleg mintegy 16 ezer konyhagarnitúrát készítenek évente a gyáregység, az 1959-ben elhatározott nagyarányú rekonstrukció fejlődés első lépésében megvalósuló beruházással 1967 végére 27 ezer garnitúrára növekszik az évi termelés, 1968-ban pedig 40 ezerre. A jelentés az említett témában a jelenlegi állapotot, s azt is tükrözi, milyen lesz a dolgozók ellátottsága a rekonstrukciós munkák befejeztével.

lyet jelenleg is szívesen használnak az asszonyok, mivel csekély díjért mosógéppel, villanyvasaló igénybevételel végezhetik itt a mosást, vasalást. Kétporszívógépet is azzal a céllal vásároltak, hogy azt kölcsön adva segítsék az asszonyok otthoni munkáját.

Nem hallgatták el a jelentéskészítők azt sem, ami probléma. Ilyen például a bölcsőde, olyan gond ez, aminek megoldásához az üzem ereje kevés. Jelenleg mintegy harmincegyven gyermek bölcsődei elhelyezése lenne szükséges, a beruházási program azonban nem nyújt lehetőséget gyári bölcsőde létesítésére. Szükség lenne üzemi orvosi rendelés bevezetésére is, ez szintén csak segítséggel oldható meg.

A dolgozók fele nő

A Tisza Bútorgyárban 1954-ben még zömmel férfiak dolgoztak. Tavaly már csaknem 50 százaléka a munkásoknak, alkalmazottnak nő volt. Az üzem vezetői továbbra is feladatuknak tartják — lehetőség szerint — a nők létszám arányának növelését. Betanításukkal a férfi szakmunkáshiányt is pótolják. Jelenleg hat női szakmunkás és száználbatanfótt nő dolgozik darabterben. Van olyan asszonyok-lányok, akik havi 2000 forint körül keresnek. Ebben

az üzemben nemcsak munkaközpontok biztosítanak a nőknek, de nagy megértéssel, emberségesen foglalkoznak problémáikkal is. Igyekeznek azok megoldását segíteni. A terhes anyákra és fiatalokú dolgozókra vonatkozó rendelkezéseket betartják, a kismamák számára könnyebb munkát biztosítanak, mégpedig olyan formában, hogy keveset kell csökkenni.

A dolgozó nők háztartási gondjainak könnyítését szolgálja az 1957-ben létesített mosókonyha, ame-

A kulturális helyzet

Foglalkozott a jelentés a munkások kulturális helyzetével is. Faipari gépmunkás és festő szakmában eddig nyolc tanfolyamot szerveztek, amelyen százhuszonnyolc dolgozó szerzett olyan ismereteket, amely azt biztosítja, hogy a szakmunkásokkal egyenrangú munkát végezhetnek. Említésre méltó, hogy a tanfolyamokon kilencvenkét nő kapott vizsgabizonyítványt. Általános és középiskolában, valamint faipari egyetemen is többen tanulnak. Szerényebb eredményekről adhattak számot kulturális vonatkozásban, bár az üzemben van könyvtár és a szakszervezet, valamint a gyáregység gazdasági vezetése 40 színházbérletet vásárolt a dolgozók számára. A munka utáni szórakozásra nagyobb lehetőség lesz akkor, ha a régi irodahelyiség kultúrotthonná alakítása megtörténik.

Balesetvédelem

A baleset, munkavédelmi és tűzrendészeti propagandát nem hanyagolják el az üzemben. Ennek ellenére az utóbbi években nem csökkent, hanem emelkedett a baleset miatt kiesett munkanapok száma. A vitában ezzel kapcsolatban olyan javaslat hangzott el: főleg annak érdekében tevékenykedjenek a vezetők, hogy a dolgozók jóval nagyobb felelősséget érezzenek saját maguk és társaik testi épségéért. A bútorgyárban már eddig is az ember volt a középpontban, bizonyítja ezt a róluk való gondoskodás, a szociális, egészségügyi, kulturális ellátottság javítása, a jövőben is ezért munkálkodik a gyáregység gazdasági vezetése, valamint az ott működő párt- és társadalmi szervek.

Az együttes ülés megvitatja és jóváhagyja a május havi tanácsülés előterjesztett napirendeket, befejezésül pedig elfogadta a különböző témájú előterjesztéseket.

Műanyag fogaskerekek — könnyebb gép

A törökszentmiklósi Gépgyártó és Gépjavító Kft. szakemberei új betonkeverőgépet konstruáltak. — Régi gyártmányuk közvetlen meghajtással működött, az új betonkeverőgép

közvetlen műanyagfogaskerek meghajtást alkalmaztak. A motor és a forgódob közelebb került egymáshoz, s ezáltal a gép zajtalanabb vált. Növekedett teljesítménye, élettartama,

súlya viszont jelentősen csökkent. A gép ára, anyagi igénye alacsonyabb lett. A szövetkezet új konstrukcióját a Budapesti Nemzetközi Vásáron is bemutatja.

Napt postánkból

Egy ősi épület
új élete

Ünnepel Mezőtúr városa. Holnap megnyitják a kiállítás csarnokká átalakított műemlékszinagógát. De talán senki nincs az ünneplők között, aki az öröm megrendültségét mályebben átérzné nála. Láttam és átéltem az épület életének minden mozzanatát. Láttam virágzás idejét, láttam elesettségében, a nyilas évek meggyázottságában, ott voltam benne a felszabadulás után, amikor a megmaradtak még nem tértek vissza s elsőként léptem a megrongálódott templomba. Egyedül voltam. A betört ablakokon átszűrő szél hajtogatja a padokon levő imakönyveket és liturgikus könyvek lapjait s zizegő szünetekben profétai látomás gyászos hangulatába vont a lelkemet. Láttam az átalakítás és renoválás megszépítő munkálatait, most pedig itt vagyok benne, új életre történt átalakulásokor.

Elmondhatom Kossuth Lajosnak, hogy „a percek irtóztos nagyszerűsége szorítva hat le keblemre”. Két szó izzik e mondatban: irtóztos és nagyszerű. Mert mennyi mindennek kellett előbb történnie, hogy ez a mostani perc elkövetkezzen! A második világháború szörnyű küzdelmei, a zsidóság millióinak emberként üldözése és kegyetlen kivégzése erre csak ez a szó illik, hogy irtóztos. A mostani ünnep viszont biztató fényrel ezt a szót ragyogtatja felénk, hogy: nagyszerű. Egy leromló ősi épület új életre támasztása. Egy haladó, fejlődni akaró város kulturális életének jelentős megmozdulása. A város és a művelődési ház vezetőségének s Kozák Lajos és múzeumbírái társai álmának teljesülése.

Botyánszky János
Mezőtúr

Újjá választják
a szakszervezeti
művelődési intézmények
vezetőségeit

Legutoljára 1983-ban választották társadalmi vezetőséget a szakszervezeti művelődési otthonokban és klubokban. Az azóta eltelt időszak is bebizonyította, hogy milyen fontos ezeknek a tevékenységnek a népművelési munka irányítását, ellenőrzését, a művelődéspolitikai elvek érvényesítését a jól működő társadalmi vezetőségek feladata.

Ezért határozott úgy a SZOT Titkársága, hogy 1987. október 1 és november 30-ig közzétett időben újjá kell választani a szakszervezeti művelődési intézmények vezetőségeit.

A választásokat két szakaszban bonyolítják le. Először az intézményben belül működő szakkörök, klubok, művészeti csoportok választják meg a maguk vezetését. Ezek tesznek azután javaslatot arra, hogy ki képviselje csoportjukat az intézmény irányításában.

Az szb határozza meg a társadalmi vezetőség létszámát, járul hozzá az új vezetőségi tagok jelöléséhez, hagyja jóvá a választással kapcsolatos intézkedési tervet és tevékenyen vesz részt a vezetőségválasztó közgyűlés munkájában is, végső soron felelős az egész választás teljes lebonyolításáért.

A társadalmi vezetőségválasztások után arra is gondolnunk kell, hogy az

KIEMELT BUDAPESTI
MUNKÁRA. KIEMELT
BÉRREL keresünk

kőműveseket, —
férfi és női segéd-
munkásokat, ácsok-
at, asztalosokat és
villanyszerelőket —
azonnali belépésre.

Kőműves és férfi se-
gédmunkások részére
szállást biztosítunk.

Jelentkezés: Április 4.
Kész Budapest, VIII.,
Auróra u. 23.

Két új
sorozatot indít
a Móra
Könyvkiadó

Pénteken országos konferenciát rendezett a Móra Kiadó a budapesti Fáklya klubban. Mintegy száz gyakorló pedagógus, oktató-ügyi és kiadói szakember tárgyalt arról, hogy a gyermek és ifjúsági könyveket miképpen lehet hasznosítani az iskolai tanításban, a nevelésben.

Miklósvári Sándor, a Művelődésügyi Minisztérium osztályvezetője — egyebek között beszélt arról, hogy az alsó- és középfokú iskolákban az oktatási reformmal bővülő teret kapnak. A sokasodó tudásanyag legérdekesebb fejezeteit publikáló ifjúsági ismeretterjesztő könyvek, népszerű tudományos és technikai kiadványok, képes albumok. Ezekből a friss termés évenként mintegy 130 kötet a Móra-Kiadó gondozásában, az együttes példányszám negyemillió körül van. — Gyermek és pedagógusok azonos véleménye szerint a tanulás és a tanítás legjobb segítője az a két sorozat, amely nemrégiben kezdődött: „Képes történelem” és „Képes földrajz” címmel. Olvasmányos formában, képek, illusztrációk sokaságával készülnek ezek a kötetek.

A Móra-Kiadó tervbe vette, hogy a következő év elejétől két új sorozatot indít. Az egyikben mai tárgyú az általános iskolás korhoz illő szépirodalom értékes alkotásai sorjázának majd, a másikban album-alakú, képekkel gazdagon illusztrált ismeretterjesztő kiadványok jutnak el az ifjú olvasókhöz.

Hogyan halt meg
a géppisztolyos Monika?

Vad hajsza után a rendőrök leterítették Kanada leghírhedtebb
gengszternőjét — Kétszáz koszorút küldtek sírjára

A géppisztolyos Monikát Montreal központjában teték ártalmatlanná. Szinte szitává lőtték: boncoláskor kiderült, hogy kerekén hetven golyó fúródott testébe. Igazi neve Monika Proietti Smith. Olasz származású, huszonkilenc évvel ezelőtt született Szicíliában. Férje, Adam Smith, nemrégien nyomtalanul eltűnt. A csinos fiatalasszonynak

két gyermeke volt. A gyerekeket nem gátolták a bűntetteiben, sőt sokszor segítettek is neki. Senki sem sejtett rosszat, amikor két gyermekét kézen fogva betért valamelyik bankba. — Csak akkor jöttek rá, kívül van dolguk, amikor előrántotta revolverét vagy rövid csőű géppisztolyát, amit ruhája alá dugva hordott.

Kihívó levél a rendőrségnek

Májusban a világhírlapok között el egyik leggyesebbsé büntényét. Géppisztolyával leütötte az egyik belépőjegy-árust, és körülbelül 2000 kanadai dollárt zsákmányolt. Sikertől nyom nélkül kerekelt oldania. A rendőrség tehetetlen volt, nem tudta ki nyomozni a rablótámadás tettesét. Monika ekkor bemutatkozott a rendőrségnek, persze nem személyesen. Gúnyos hangú levelet küldött a rendőrfőnöknak, kigúnyolta a rendőrség ügyefogyottságát, tehetetlenségét. A levelet „A géppisztolyos Monika” aláírással küldte el.

Allig egy hét múlva újabb bűntettet követett el. Egy társával betört egy bankba, és fegyverrel a kezében felszólította a pénztárost, adja ki a pénzt. A pénztáros remülten teljesítette a

parancsot, egy másik tisztviselő azonban titokban a riadócsengő gombja felé nyúlt. Monika észrevette mozdulatát, és jól irányított lövéssel a kezébe lőtt, s társával együtt meglepett a zsákmánnyal.

Monikát elhagyja
a szerencséje

Újabb rablásának színhelyéül a Kanada bank 112-es fiókját szemelte ki a város északi részében. Két cinkostársával a fenti módszerrel ismét több ezer dollárt zsákmányolt. A bankból kijövet azonban szembe találták magukat két arra járó rendőrrel. Bevetették magukat kocsijukba és eszeveszett iramban igyekeztek menekülni. A rendőrök azonban a nyomukban voltak, Monikának

A jószándék kevés
Hullámvölgyben a Tisza táncegyüttes

Nehéz lenne számot adni, hogy hány ezer sikeres, reprezentatív fellépés van már a Ságvári Endre Megyei Művelődési Ház csaknem 20 éves Tisza Táncegyüttese mögött, — s most mégis a nagymúltú, — az Országos Béketanács aranyjelvényével is kitüntetett — együttes hullámvölgyéről, átmeneti nehézségeiről kell beszámolnunk. A problémák meglehetősen sokrétűek: szervezeti, részben anyagiak, de főleg a művészettel kapcsolatosak.

Nem szerepelt kiéleltően a csoport az idei alföldi néptáncfesztiválon, minden jel arra mutat, hogy kicsit eljárt felette az idő, s a vele azonos korú és múltú, de jobb körülmények között működő táncegyüttesek bizony megelőzték.

Néhány évvel ezelőtt még Finnország és Franciaország is visszahangozta a „Tisza” sikerét, — de tavaly már csak 25 szerényebb hazai fellépése volt a csoportnak. Voltak, akik már el is temették az együttest, vagy azt a kérdést feszegették, hogy életképes-e egyáltalán?

Az elszórtoknak nincs igazuk, a kételkedőknek a válasz egyértelműen az igen, függetlenül attól, hogy ha az együttes jelenlegi helyzetét vizsgáljuk,

meg kell állapítani némi hanyatlást.

Mi okozza ezt az időleges visszamaradást? Kétségtelen, hogy nagy nehézségekkel jár a nagylétszámú együttes utaztatása, a táncosok munkából való kiemelése, s ezt tetézi, hogy nincs a csoportnak olyan intéző szerve sem, amely sikerrel betöltené az impresszárió szerepét. Sajnos még társadalmi vezetőségsincs az együttesnek, pedig a hozzá hasonló csoportokat a különböző szervezési és szakvezetők irányítják.

A bajok gyökere

azonban mégsem ebben van, elsősorban nem anyagiakon múlik a táncegyüttes sorsa. A művelődési házban kívül a szolnoki városi tanács végrehajtó bizottsága minden segítséget megad a csoportnak: az eddigi 10 ezer forintos évi támogatást, a szükségletnek megfelelően, ha kell a duplájára emeli. Nem ezen múlik az együttes fejlődése, hanem a szakvezetés megelégedésén, a művészeti munka egybehangoltságán.

Folklorunk művészi bemutatásához, az új koreográfiákhoz igényes zenei, dramaturgiai és rendezési munkára lenne szükség. A megfelelő koreográfus kivételével a Tisza Táncegyüttes számára sajnos minden követelmény hiá-

nyos: nincs állandó kórus és a zenei vezetés sem megnyugtató.

A Ságvári művelődési házban sűrűn gondoskodni kell egy nagytudású, sokoldalú zenei dirigensről! Szerencsés lenne, ha a szimfonikus zenekar vezetője, vagy a színház valamelyik fiatal karmestere átvonná a csoport zenei irányítását, — de eredményes lehetne a zeneiskolával való együttműködés is.

Meg kellene találni annak lehetőségét is, hogy eredeti bemutatókhoz jusszon az együttes, — megérdemelné — és, hogy neves zeneszerzők komponáljanak számára műveket és ehhez a muzsikához késszüljön Szolnokon koreográfia.

Hasonlóképpen égetően szükséges lenne, hogy jó felkészültségű kórus segítsen a tánccsoport fellépéseit.

A szakmai és a közönségszükséglet ugyanis olyan magas, hogy napjainkban komplet együttes nélkül már elképzelhetetlen a csoport további működése. — Olyan szerény körülmények között, ahogy a Tisza Táncegyüttes dolgozik, nem lehet számottevő művészi eredményeket elérni. A rangos táncprodukciókhoz a társaművészetek alkalmazásával visz az út!

A jószándék mindenkiben megvan, aki illetékes a táncegyüttes sorsáról dönteni, de kicsit kisért Pató Pál szelleme, pedig a csoport idei fesztiválon való szereplése nagyon elgondolkodtató. Nem szabad engednünk a nagymúltú együttes további dezorganizációját, művészi értéktelenedését, annál inkább nem, mert Szolnok néhány éven belül a magyar folklór fellegvára, értékmérője lehet. Az alföldi néptáncfesztiválon szerepelni máris rangot jelent, nem is akármilyen, és csak egy lépés, hogy nemzetközivé tegyük a Tisza-parti fesztivált.

Az 1969-ben megrendezésre kerülő nagy néptáncseregszemlén már jó lenne Szolnokon látni a környező baráti országok néhány együttesét.

A házigazdának a Tisza Táncegyüttesnek addigra vissza kell szereznie régi fényét, új reneszánszát kell élnie, hogy méginkább erősödjék Szolnok rangja a magyar táncművészetben.

De ez nem csak rajta múlik...

— tiszal —

Öröndetesen fejlődik
Szolnok és Tallinn
kapcsolata

Ülést tartott az MSZBT megyei elnöksége

Tegnap ülést tartott Szolnokon a Magyar-Szovjet Baráti Társaság megyei elnöksége. — Megállapította, hogy öröndetesen fejlődik Szolnok és Tallinn kapcsolata. A megyei elnökség kezdeményezésére már több mint százán látogat-

tak — jó munkájuk jutalmaként — megyénkbeli az Ész SZSZK fővárosába.

Több vállalatunk, intézményünk, illetve gazdaságunk is testvéri kapcsolatot épített ki észak barátainkkal. A martfüi Tisza Cipőgyár például a tallinni Kommunár Cipőgyárral, a szolnoki Kassai úti iskola a tallinni 10. számú iskolával, a karcagi Lenin Tsz a Paide Rayon Május 9. nevű kolhozával tart kapcsolatot.

Szolnok és Tallinn között kiállításcsere, sport postaversenyek és egyéb rendezvények erősítik az együvértartozás érzését. Az MSZBT megyei elnöksége tegnap állást foglalt abban, hogy a Tallinnhoz fűződő baráti kapcsolatokat nemcsak Szolnok, hanem a megye egészére vonatkoztatva kell továbbfejlesztetni.

Második napirendi pontként Németh István megyei titkár előterjesztése alapján az elnökség idej munkatervét tárgyalta meg.

Fejér megyei népművelők
a szolnoki járásban

(Tudósítónktól.)

Az elmúlt héten háromnapos tapasztalatcsereére érkezett a szolnoki járásba egy kilenc főből álló népművelői küldöttség a dunai járásból. A küldöttség összetétele különösen alkalmas volt arra, hogy járásunk népművelői tevékenységébe bepillantást nyerjen.

Vendégeink elmondták, hogy a szolnoki járás tárgyi és személyi feltételei jobbakk a dunai járásnál.

A sok hasznos tapasztalat közül számunkra különösen megzáfírlendő az a gyakorlat, amit a dunai járásban már több helyen is bevezettek: egymás után hoznak létre viszonylag kicsiny községekben függetlenített művelő-

dési otthon igazgatói státuszokat, s a helyi tsz, ktsz, fmsz és más kulturális alappal rendelkező szervezetek kollektív szerződésben garantálják a függetlenített művelődési otthon igazgató fizetését, s az intézmény fenntartását.

A dunai járás népművelőinek nagyon tetszett az a gyakorlat, ami a szolnoki járás közönségeiben már jól bevált, hogy a községi tanács vb elnökhelyettese tisztviselőt általában a helyi iskola igazgatója, igazgatóhelyettese vagy pedagógusa tölti be.

A vendégeink meghívták a szolnoki járás vezető és gyakorló népművelőit járásukba, a Fejér megyei tapasztalatok megvitatására.

Horváth Attila